

Βατοπαίδι: Μύθοι και Άληθειες

Σύλλογος Φίλων Μονής Βατοπαιδίου
Ἀθήνα 2011

Ὁ Σύλλογος τῶν Φίλων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαϊδίου ἰδρύθηκε μὲ σκοπὸ νὰ συμπορευεῖται μὲ τὴν Ἀδελφότητα καὶ νὰ προσφέρει τὴν βοήθειά του στὸ ἔργο της, γιὰτὶ ἀναγνωρίζει τὴν μεγάλη προσφορά της στὴν Ὀρθοδοξία καὶ στὸ Γένος. Μέσα στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Συλλόγου ἦταν καὶ ἡ ἔκδοση τοῦ βιβλίου «Τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς τῆς λίμνης Βιστωνίδας». Μὲ ἀφορμὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγω βιβλίου ὁ Σύλλογος προέβη στὴν διοργάνωση τριῶν ἐκδηλώσεων.

Ἡ πρώτη ἐκδήλωση ἐγίνε στὶς 8 Δεκεμβρίου 2010 στὸ Μέγαρο τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς στὴν Ἀθήνα, ἡ ὁποία ἐγίνε πρὸς ἐνημέρωση τῶν εἰδημόνων τῆς νομικῆς ἐπιστήμης. Ἡ δευτέρα ἐκδήλωση μὲ τίτλο: «Βατοπαίδι: Μῦθοι καὶ Ἀλήθειες» ἐγίνε στὶς 18 Μαΐου 2011 στὸν Πολυχῶρο Πολιτισμοῦ «Ἀθηναῖς» στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸ εὐρὺ κοινό. Ἐνῶ ἡ ἴδια ἐκδήλωση ἐπίσης γιὰ τὸ εὐρὺ κοινὸ ἐπαναλήφθηκε στὶς 15 Ἰουνίου 2011 στὴν Θεσσαλονίκη στὸ Βελλίδειο Συνεδριακὸ Κέντρο. Ἡ προσέλευση τοῦ κοινοῦ στὶς δύο τελευταῖες ἐκδηλώσεις ἦταν ἀθρόα, ἐνῶ ἡ ὅλη προσπάθεια στέφθηκε μὲ πολὺ μεγάλη ἐπιτυχία. Στὶς ἐκδηλώσεις ἐκπροσωπήθηκε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἀπὸ τὸν πανοσιολογώτατο ἀρχιμανδρίτη Γρηγόριο Παπαθωμᾶ, καθηγητὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ.κ. Γερῶννμος ἀπὸ τὸν πανοσιολογώτατο ἀρχιμανδρίτη Τίτο Γαρυφαλλάκη, ὁ μπτροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Ἄνθιμος ἀπὸ τὸν ἠγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Θεοδώρας Θεσσαλονίκης πανοσιολογώτατο ἀρχιμανδρίτη Δαβὶδ Τζουμάκα.

Τὰ σημαντικὰ πορίσματα τῶν τριῶν ἐκδηλώσεων σκεφθῆκαμε νὰ τὰ συνοψίσουμε στὰ λίγα λόγια πού θὰ ἀκολουθήσουν. Ταυτόχρονα, ἐπειδὴ ἡ Εἰσαγωγή τοῦ βιβλίου εἶναι πολὺ κατατοπιστικὴ –γιὰ ὄλους καὶ ὄχι μόνο τοὺς νομικοὺς– κρίναμε νὰ συμπεριληφθεῖ στοῦ παρὸν φυλλάδιου.

Σέ ντοκυμανταῖρ πού ἐπισυνάπτεται, προβάλλεται ἡ ἀλήθεια σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο ζωῆς τῶν πατέρων τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου. Τὸ ντοκυμανταῖρ αὐτὸ εἶχε προβληθεῖ καὶ στὶς ἐκδηλώσεις, εἶναι διάρκειας 52' λεπτῶν καὶ περιλαμβάνει στοιχεῖα γιὰ τὴν ἴδρυση, ἱστορία καὶ πορεία τῆς Μονῆς, τὴν προσφορά της στὴν Παιδεία τοῦ Γένους, γιὰ τὴν Ἀθωνιάδα Σχολή, τὰ μετόχια τῆς Μονῆς, τὴν παραχώρηση αὐτῶν ἀπὸ πλευρᾶς της γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, τὴν κυριότητα τῆς Μονῆς στὴν λίμνη Βιστωνίδα, γιὰ τὴν Μονὴ Βατοπαιδίου ὡς τόπος ἄσκησης γιὰ τοὺς μοναχοὺς ἀλλὰ καὶ ἀναπαύσεως γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες, ὅπου οἱ μοναχοὶ μὲ ὑπακοή, διακονία, προσευχή, ἀγρυπνία, θεῖα Λατρεία καθιστοῦν τὸ κοινόβιο ἐπίγειο παράδεισο. Ἡ νέα Ἀδελφότητα ἔχει προσφέρει ἤδη ἓνα πολυσχιδὲς ἔργο μὲ τὴν βίωση τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως, τὴν διάσωση τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς κληρονομιάς, τὴν ἀναστήλωση τῶν ἀρχιτεκτονημάτων, τὴν συντήρηση τῶν κειμηλίων, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὰ, φιλανθρωπικὸ ἔργο.

Ἐτσι στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς διαπιστώθηκε ὅτι ὅλα ὅσα ἐντέχνως εἶχαν καλλιεργηθεῖ καὶ προβληθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου ἦταν ἀπλὰ μῦθοι, πού ἐξυπηρετοῦσαν ποικίλα ἰδιοτελεῖ συμφέροντα.

Στην συνέχεια δημοσιεύουμε αποσπάσματα από τις όμιλίες που έκφωνήθηκαν στις έν λόγω έκδηλώσεις.

**Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Φίλων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατο-
παιδίου Κωνσταντῖνος Λούλης, πρῶην Διοικητῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους,
στήν προσφώνησή του ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:**

...Ὁ Σύλλογός μας ἔχει φθάσει τὰ 10.000 μέλη, χωρίς ἐμεῖς νὰ κά-
νουμε καμία ἰδιαίτερη προσπάθεια καὶ καμία προβολή.

Αὐθόρμητα ἀπλοὶ ἄνθρωποι, ἐπιστήμονες, προσκυνητές, ἱερεῖς ἀλλὰ
καὶ παράγοντες τοῦ τόπου μᾶς ἔχουν γίνει μέλη στὸν Σύλλογό μας.

Αὐτὸ εἶναι σημαντικό γιατί ἐκφράζει τὴν αὐθόρμητη ἀγάπη καὶ τὴν
ἠθικὴ στήριξη τόσων πολλῶν ἀνθρώπων πρὸς τὴν Ἱερὰ Μονὴ Βατο-
παιδίου μάλιστα σὲ μία περίοδο ποὺ τόσο δοκιμάστηκε καὶ συκοφαν-
τήθηκε ἄδικα.

Εἴμαστε βέβαιοι γιὰ τὸ δίκαιο τῆς Μονῆς στὴν ὑπόθεση αὐτή. Ἐξάλ-
λου ἐδῶ καὶ 100 χρόνια ἀρμόδιοι παράγοντες καὶ ἐξειδικευμένοι νομικοὶ
εἶχαν γνωμοδοτήσει σχετικὰ μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια...

Μέσα ἀπὸ τὰ ἐγγραφα τοῦ ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου
φαίνεται ἡ μόνιμη διάθεση καὶ πρακτικὴ τῆς Μονῆς νὰ στηρίζει τὴν
Πατρίδα μας μὲ διάφορα κοινωφελῆ ἔργα ὅταν εἶχε τὴν οικονομικὴ δυ-
νατότητα.

Θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε κάποιους βασικὲς θέσεις ποὺ σχετίζονται
μὲ τὴν μοναστηριακὴ περιουσία καὶ ἴσως ἀγνοοῦν πολλοί.

Οἱ μοναχοὶ δὲν ἔχουν τίποτε δικό τους, δὲν ἔχουν προσωπικὴ περι-
ουσία. Ἡ διαχείριση τῶν οικονομικῶν τῆς Μονῆς ἔχει γνώμονα τὴν
προσφορὰ στὴν κοινωνία, στὸ ἔθνος.

Οἱ Ἱερᾶς Μονῆς εἶναι Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Ὁ κάθε Ἱγούμενος δὲν ἔχει μόνον ἱερὴ ὑποχρέωση ἔναντι τῶν
ἱερῶν κανόνων ἀλλὰ εἶναι καὶ τυπικὰ ὑποχρεωμένος ἔναντι τοῦ νόμου
νὰ προστατεύει τὴν περιουσία τῆς Μονῆς, δηλαδὴ τὴν περιουσία
τοῦ δημοσίου, γιατί ἄλλιῶς θὰ κατηγορηθεῖ γιὰ ἀπιστία δηλαδὴ γιὰ
κακοδιαχείριση δημόσιας περιουσίας.

*Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Φίλων τῆς
Μονῆς Βατοπαιδίου Κωνσταντῖνος Λουίλης.*

Ὁ Σπύρος Ἀλεξανδρῆς, δικηγόρος τῆς Μονῆς καὶ ἐπιμελητὴς τοῦ τόμου, παρουσίασε τὰ περιεχόμενα τοῦ τόμου καὶ τόνισε ὅτι αὐτὸς ὑπηρετεῖ μίᾳ ἀναγκαιότητι. Νὰ παραθέσει μὲ νηφαλιότητα καὶ ἀντικειμενικότητα στὸν καλόπιστο ἀναγνώστη ὀρισμένα ἀπὸ τὰ βρασικὰ καὶ πραγματικὰ γεγονότα, τεκμήρια καὶ τίτλους, τὰ ὁποῖα ἀποκρούουν τὴν βάνανση ἐπίθεση στὴν δεύτερη τῆ τάξει Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐπεσήμανε δὲ ὅτι αὐτὰ τὰ γεγονότα καὶ τεκμήρια ἀνατρέχουν σὲ μίᾳ ἱστορία χιλίων ἐτῶν διαπιστώνοντας ὅτι στὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο δύο φορές ἀναγνώρισε τὴν κυριότητα τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου ἐπὶ τῆς Λίμνης καὶ δύο φορές τὴν ἀμφισβήτησε ὑπαναχωρώντας καὶ μὴ τιμώντας τὴν ὑπογραφή του. Σημείωσε δὲ ὅτι πλέον ὁ ἐπίλογος τῆς ὑπόθεσης θὰ δοθεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη καὶ σὲ κάθε περίπτωση ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τὸ ὁποῖο σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἔχει καταδικάσει τὴν Ἑλλάδα γιὰ στέρηση τῆς εἰρηνικῆς ἀπόλαυσης τῆς περιουσίας τόσο ἰδιωτῶν ὅσο καὶ ΝΠΔΔ, ὅπως στὴν περίπτωση τῶν «Ἱερῶν Μονῶν» τὸ 1994.

Ὁ Σπύρος Ἀλεξανδρής, δικηγόρος τῆς Μονῆς καὶ ἐπιμελητῆς τοῦ τόμου.

Ὁ Γεώργιος Βελλῆς, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐ.τ., ἀναφέρθηκε σὲ νομικὰ ζητήματα πού ἀφοροῦν ἀπόκτηση κυριότητας σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 18 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος καὶ στὸ νομικὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὴ (ἀπόκτηση κυριότητας) πρὶν τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ Ἀστικού Κώδικα κρίνεται, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 51 τοῦ ΕἰσΝΑΚ, κατὰ τὸ δίκαιο πού ἴσχυε ὅταν ἔγιναν τὰ πραγματικὰ γεγονότα γιὰ τὴν ἀπόκτησή της. Περαιτέρω ἀναφέρθηκε στὴν ἀξία τῶν Χρυσοβούλλων Λόγων, λέγοντας χαρακτηριστικὰ ὅτι αὐτὰ ἦταν τὰ ἀντίστοιχα Βασιλικὰ ἢ Προεδρικὰ Διατάγματα τῆς ἐποχῆς, τὰ ὁποῖα μάλιστα μετὰ γοῦν κυριότητα.

Ὁ Καθηγητὴς Ποινικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεράκης Ἄρης Χαραλαμπίδης μὲ στοιχεῖα πού παρουσίασε οὐσιαστικὰ ἐκμηδένισε τὴν ὑπαρξὴ ποινικοῦ ἀδικήματος γενικότερα, ἐκφράζοντας παράλληλα τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη ὄλων στὴν Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη.

Συγκεκριμένα εἶπε ὅτι σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις συνήθως πολιτικῆς σκοπιμότητος ἀλλὰ καὶ ἄλλων σκοπιμοτήτων προβάλλεται κάποιο γεγονὸς τὸ ὁποῖο φέρει συνήθως στοιχεῖα ὑπερβολῆς. Εἰδικότερα δὲ ἡ ὑπερβολὴ τῶν δημοσιογράφων νὰ φανεῖ ὁ ἕνας ἀξιώτερος τοῦ

Ὁ Γεώργιος Βελλίς, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐ.τ.

ἄλλου, χωρίς νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν νομικὴ σημασία τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν παρασύρουν τοὺς καλόπιστους ποὺ δὲν ἔχουν νομικὴ παιδεία σὲ λάθος ἐκτιμήσεις καὶ ἀξιολογήσεις. Ὁ πολιτικὸς κόσμος βρῖσκει συνήθως σὲ τέτοιες περιπτώσεις τὴν χρυσὴ εὐκαιρία νὰ ὑπηρετήσῃ τὶς διαφορὲς σκοπιμότητές του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ Δικαιοσύνη πιέζεται ἀπὸ πολιτικούς, ἀπὸ ΜΜΕ καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴ γνώμη ἡ ὁποία ἔχει διαμορφωθεῖ λαθασμένα, ἀντιδρᾶ σπασμωδικὰ καὶ ἐπιτίπτει ἐπὶ δικαίων καὶ ἀδίκων. Ἡ ἐμπειρία ὅμως ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἡ Δικαιοσύνη σὺν τῷ χρόνῳ ἀποκτᾷ τὴν νηφαλιότητα της, ἀποκαθιστᾷ τὰ ἀρχικὰ λάθη της καὶ ἀποδίδει στὸ τέλος τὴν πραγματικὴ δικαιοσύνη.

Ὁ κ. Καθηγητὴς θεωρεῖ ὅτι οἱ κατηγορίες ποὺ ἀπευθύνονται στοὺς ἐμπλεκόμενους ποὺ ἀφορᾷ τὴν ἀπιστία καὶ τὴν ἠθικὴ ἀντουργία σὲ αὐτὴν εἶναι ἓνα περιουσιακὸ ἔγκλημα ποὺ ἀπαιτεῖ ζημίαι στὸ Δημόσιο. Ἐπειδὴ μετὰ ἀπὸ τόσους ἐλέγχους ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει ζημία στὸ Δημόσιο γιὰ πολλοὺς λόγους, δὲν μπορούμε νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπιστίας.

Οὐσιαστικὰ ἡ ὑπόθεση Βατοπαιδίου ἀποτελεῖ ἓνα ἐπικοινωνιακὸ τέχνασμα σκοπιμότητων.

Ὁ Κώστας Τσαρούχας, δημοσιογράφος καὶ συντονιστὴς τῶν ἐκδηλώσεων.

Ὁ δημοσιογράφος Κώστας Τσαρούχας, ὁ συντονιστὴς τῶν ἐκδηλώσεων, ἀνέφερε πὼς ἓνα ἀπὸ τὰ ζητήματα ποὺ ἀνέκυψαν στὴν ὑπόθεση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ τῆς λίμνης Βιστωνίδας μὲ ἀκίνητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἶναι αὐτὸ τῆς ὑπαρξῆς οικονομικῆς ζημίας ἢ μὴ αὐτοῦ.

Πολλοὶ ἔσπευσαν νὰ ἀποφανθοῦν ὅτι πράγματι τὸ Δημόσιο ἔχει ὑποστεῖ τεράστια ζημία, χωρὶς ὅμως τὸ ὅλο θέμα νὰ ἔχει ἐρευνηθεῖ σὲ βάθος, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἀνταλλάχθηκε «νερὸ» μὲ ἀκίνητη περιουσία τοῦ Δημοσίου καὶ ὅτι τὸ ΣΟΕ ὑπερεκτίμησε τὴν Λίμνη καὶ τὶς παραλίμνιες ἐκτάσεις καὶ ὑποτίμησε τὰ ἀκίνητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου.

Ποιά εἶναι ὅμως ἡ ἀλήθεια, ποὺ πρέπει νὰ γνωρίζει ἡ κοινὴ γνώμη, προκειμένου νὰ μὴ παραπληροφορεῖται ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἀνταλλαγῆς ἐκτάσεων;

Ὅσοι προβάλλουν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὶς αἰτιώσεις πρῶτα ἀπ' ὅλα ἀγνοοῦν ὅτι πρὶν τὶς ἀνταλλαγῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ΣΟΕ, τὴν Λίμνη ἐκτίμησε καὶ ὁ διεθνὴς ἐκτιμητικὸς οἶκος Richard Ellis καταλήγοντας σὲ συμπεράσμα ἀνάλογο ἐκεῖνο τοῦ ΣΟΕ.

*Ό Άρης Χαραλαμπάκης, Καθηγητής Ποινικού Δικαίου
της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θράκης.*

Μετά την άμφισβήτηση των εκτιμήσεων του ΣΟΕ διενεργήθηκε έσωτερικός έλεγχος από την Έπιτροπή Έσωτερικού Έλέγχου του ΣΟΕ. Σύμφωνα με αυτόν, γίνεται δεκτό ότι ή μεθοδολογία που εφαρμόσθηκε από τους Έκτιμητές είναι ή μόνη που θα μπορούσε να εφαρμοσθῆ σύμφωνα με τὰ Διεθνή και Εύρωπαϊκά Έκτιμητικά Πρότυπα. Είναι δέ σύμφωνη και με τις παραδοχές του ειδικού συμβούλου που προσλήφθηκε από αυτό (ΣΟΕ).

Η διοίκηση του ΣΟΕ δέν εξάντλησε τόν έλεγχό της μόνο στόν έσωτερικό έλεγχο. Άνέθεσε την επανεκτίμηση τών ανταλλαγέντων στόν Διεθνή Οίκο American Appraisal ό όποιος διαπίστωσε ότι οί τιμές του ΣΟΕ εύρίσκονται στό εύλογο εύρος με μικρές δικαιολογημένες αποκλίσεις.

Οί δραματικές και ύπερβολικές αποκλίσεις τής αξίας τών ακινήτων του Δημοσίου που αυτό επικαλείται, όφείλονται στό γεγονός του ύπολογισμού τής αξίας τους με βάση άντικειμενικές αξίες από τς Δ.Ο.Υ.

Αυτό ή διαφορά όφείλεται στό γεγονός ότι οί Δ.Ο.Υ, για τόν ύπο-

*Ὁ Νικόλαος Γκουράρος, Πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου
«Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικός».*

λογισμό τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων, χρησιμοποίησαν τὸν ἀντικειμενικὸ προσδιορισμὸ τῆς φορολογητέας ἀξίας τῶν μεταβιβαζόμενων ἀκινήτων τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, πὸ εἶναι ἐμπειρικὴ μέθοδος καὶ δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν ἀγοραία ἀξία αὐτῶν. Χαρακτηρίζουν ἑαυτοὺς ἀναρμόδιους καὶ δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἀποφασθοῦν γιὰ τὸ θέμα, γι' αὐτὸ ἄς μὴν τὴν ἐπικαλοῦνται ὅσοι τοὺς θεωροῦν ἀρμόδιους.

Ἀπὸ τὸν πολὺμνο καὶ ἐνδελεχῆ ἔλεγχο τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος διαπιστώνεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα εὐρὼ διακίνησης μαύρου χρήματος.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου «Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικός» κ. Νικόλαος Γκουράρος παρουσίασε τὴν νέα διαδικτυακὴ πύλη www.pemptousia.com. Πρόκειται γιὰ τὸ διαδικτυακὸ περιοδικὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Φίλων Μονῆς Βατοπαιδίου βασιμμένο στὸ περιεκτικὸ τρίπτυχο «Πολιτισμὸς - Ἐπιστῆμες - Ἐρησκεία». Ἀξιοποιώντας τὰ

εργαλεία που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, το διαδικτυακό περιοδικό Πεμπτουσία ενημερώνεται σε καθημερινή βάση, ενώ προσφέρει, εκτός από τα γραπτά άρθρα και αψθονο οπτικοακουστικό υλικό (όμιλίες, μουσική, αποκλειστικές συνεντεύξεις, ταινίες, ντοκυμανταίρ αλλά και γενικότερου ενδιαφέροντος video clips). Μέσα στο φθινόπωρο του 2011 η Πεμπτουσία θα είναι προσβάσιμη σε πέντε νέες διαδικτυακές εκδόσεις, στα αγγλικά, ρωσικά, ρουμανικά, σερβικά και γεωργιανά, οι οποίες εκτός μεταφράσεων από την ελληνική θα εμπριέχουν ποιοτικό πρωτότυπο υλικό στην γλώσσα έκδοσης.

Ὁ Γέροντας Ἐφραίμ, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου, στὴν ἐκδήλωση πού ἔγινε στὴν Ἀθήνα στὶς 18 Μαΐου 2011 ἀναφέρθηκε στὴν πορεία καὶ τὴν ζωὴ τῆς σύγχρονης Ἀδελφότητας τῆς Μονῆς. Δημοσιεύουμε τὰ πιό σημαντικά ἀποσπάσματα τῆς ὁμιλίας του.

...Τὸ Ἅγιον Ὅρος εἶναι ὁ κατεξοχὴν τόπος ἀγιότητος. Διότι ἡ ἀγιορειτικὴ πολιτεία εἶναι ἡ μοναδικὴ ὀρθόδοξη μοναστικὴ κοινότητα πού ἔχει παραμείνει ἐνεργὸς ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς ἰδρύσεώς της. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ παράδοση στὸ Ἅγιον Ὅρος εἶναι ἀδιάκοπη. Δὲν ὑπῆρχε περίοδος, ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὡς σήμερα, πού νὰ διέκοψε τὴν ἀποστολὴ του μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸν κόσμο. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ εἶναι τὸ νὰ δημιουργεῖ ἁγίους, νὰ μεταλαμπαδεύει τὴν ζωσα παράδοση τῆς θεώσεως στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Τὸ Ἅγιον Ὅρος ἔχει εἴκοσι Ἱερές Μονές καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὴν ἱεραρχικὴ τάξη εἶναι ἡ Ἱερὰ Μονὴ Βατοπαιδίου ...

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Βατοπαιδίου ἐνῶ κινδύνεψε ἀπὸ τὴν μεγάλη λειψανδρία πού εἶχε σημειωθεῖ στὸ Ἅγιον Ὅρος μετὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1950 καὶ εἶχε περιέλθει σὲ μεγάλη παρακμὴ, ὑλικὴ καὶ πνευματικὴ, τὸ 1990 μὲ ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ τὴν ἰδιαίτερη συμβολὴ τοῦ τότε μητροπολίτη Φιλαδελφείας καὶ νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου ὡς προέδρου τῆς ἀρμόδιας Ἐξαρχίας, μετατρέπεται ἀπὸ ιδιόρρυθμη σὲ κοινοβιακὴ. Ἐγκαθίσταται ἡ συνοδεία τοῦ μακαριστοῦ Γέροντός μας Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Νέα Σκίτη μὲ 18 πατέρες.

Ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινός (1921-2009) ἦταν ἓνας ἐκ τῶν ὑποτακτικῶν τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ (1897-1959), τοῦ γνησίου αὐτοῦ ἐκφραστοῦ τῆς νηπτικῆς Πατερικῆς παραδόσεως ποῦ δημιούργησε ρεῦμα προσελεύσεως στὸν σύγχρονο ὀρθόδοξο μοναχισμό ...

Κοντὰ σὲ αὐτὸν τὸν εὐλογημένο Γέροντα ἔζησε ὁ μακαριστὸς Γέροντάς μας Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινός γιὰ δώδεκα ἔτη, ἀπὸ τὸ 1947 ὡς τὸ 1959 στὶς σπηλιές τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἄννης καὶ τῆς Νέας Σκήτης. Ἀπὸ αὐτὸν πῆρε ὡς λάφυρο καὶ ἀνεκτίμητη παρακαταθήκη τὴν ζωσα Πατερικὴ Ἀγιορειτικὴ Παράδοση. Τὸ πνεῦμα αὐτῆς τῆς Παραδόσεως μετέδωσε καὶ στοὺς ὑποτακτικούς του, στὴν συνοδεία ποῦ δημιούργησε στὴν Νέα Σκήτη. Ἡ κύρια ἐργασία τῆς συνοδείας ἦταν ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν κάθαρση τῆς καρδίας, ἡ ὑπακοή, ἡ ἐκκοπή τοῦ θελήματος, ἡ νηπτικὴ ἐργασία, ἡ τήρηση τοῦ νοῦ. Ὅλα τὰ ἄλλα ἔρχονταν σὲ δευτέρη μοίρα, εἶχαν ὑποδεέστερη ἀξία, θεωροῦνταν ὡς πάρεργο. Βέβαια κατὰ συνείδηση χρησιμοποιοῦσαν τὰ ὑλικά πράγματα, ἀσχολοῦνταν μὲ τὸ ἐργόχειρο, μὲ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς Καλύβης, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε ἐξάρτηση, προσπάθεια, ἐμπαθὴς προσκόλληση σὲ αὐτά.

Ὅταν ἀρχικὰ τὸ 1987 πέντε πατέρες τῆς συνοδείας τοῦ μακαριστοῦ Γέροντός μας Ἰωσήφ, μαζί μὲ τὸν ἴδιο τὸν Γέροντα, ἦρθαν στὸ Βατοπαίδι, δοκιμαστικά, μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τῶν τότε βατοπαιδινῶν πατέρων, συνάντησαν ἀρκετὲς δυσκολίες. Ἀπὸ τὴν μιὰ πλευρὰ ἡ ἐγκατάλειψη συντηρήσεως τῆς κτιριακῆς ὑποδομῆς καὶ τῶν κειμηλίων τῆς Μονῆς ἦταν προφανής, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ ἰδιόρρυθμη διοίκηση τῆς Μονῆς εἶχε καταρρακῶσει κάθε ἔννοια κοινοβιακῆς ζωῆς ἀκόμη καὶ αὐτὲς τὶς βασικὲς μοναστικὲς ὑποσχέσεις τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀκτημοσύνης.

Ἡ νέα Ἀδελφότητα ἔθεσε ὡς πρῶτιστο μέλημά της τὴν πνευματικὴ ἀποκατάσταση τῆς Μονῆς, ἐνῶ ἱεράρχησε κατὰ προτεραιότητα τὶς ἀνασπλώσεις, τὴν συντήρηση καὶ διαφύλαξη τῶν μοναδικῶν βυζαντινῶν αυτοκρατορικῶν καὶ ἄλλων κειμηλίων, τὴν ἐπαναφορά της στὴν ἱστορικὴ της θέση.

Ἡ ἰσχυρὴ παράδοση τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχασ-

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου, ἀρχιμ. Ἐφραίμ.

στοῦ ἐπέδρασε, ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ σύζευξη τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἡσυχίας στὸ μεγάλο κοινόβιο τοῦ Βατοπαιδίου. Ἡ μεγάλη δομημένη ἐπιφάνεια τῆς Μονῆς, τριάντα πέντε χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα, ὁ κτιριακὸς ἀνασπλωτικὸς ὄργανισμὸς ἀλλὰ καὶ οἱ πολυπληθεῖς προσκυνητὲς δὲν στάθηκαν ἐμπόδιο σὲ αὐτὴν τὴν εὐλογημένη σύζευξη. Ἡ ἄσκηση τῆς ὑπακοῆς διὰ τῶν ἀναγκαίων διακονημάτων, ὅπως τῆς φιλοξενίας καὶ λοιπῶν, μαζὶ μὲ τὴν ἄσκηση τῆς σιωπῆς καὶ τῆς νοερᾶς προσευχῆς διαφυλάττουν τοὺς ὅρους τῆς ὑποταγῆς, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀκτιμοσύνης. Ἐτσι ὁ νοῦς τοῦ ὑποτακτικοῦ ἀμεριμνος καὶ καθαρὸς κινεῖται σὲ συνεχῆ μνήμη καὶ ἔνωση μὲ τὸν Θεό. Ἄν ὁ μοναχὸς δὲν παραβιάζει τὸ πρόγραμμα ποὺ τοῦ δίνει ὁ Γέροντας καὶ τηρεῖ τὴν συνειδήσή του ζεῖ μέσα σὲ ἀμεριμνία καὶ σὰν νὰ βρίσκεται στὴν ἐσωτάτη ἔρημο. Αὐτὴ ἡ κατάσταση εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἐσωτερικὴ νοερὰ ἡσυχία, ἡ τόσο ἐπιθυμητὴ στοὺς μοναχοὺς καὶ ἡ θεραπευτικὴ γιὰ τὸν σύγχρονο ἀκτιβιστὴ, τὸν πλήρη ἄγχους καὶ ἀνασφάλειας

*Από την εκδήλωση στην Θεσσαλονίκη στο Βελλίδειο Συνεδριακό Κέντρο
την Τετάρτη 15 Ιουνίου 2011.*

ἄνθρωπο στὸν κόσμο. Ἐξάλλου καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, εἶχε κατορθώσει τὴν σύζευξη τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ὑπακοῆς μέσα στὸ μεγάλο κοινόβιο τῆς Μεγίστης Λαύρας, καὶ ποὺ ἀποτελέσει πρότυπο γιὰ τὰ ὑπόλοιπα κοινόβια τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ὅσο καὶ ἂν φαίνεται παράδοξο ἡ καρδιά τοῦ κοινοβιατοῦ μοναχοῦ διὰ τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς προσευχῆς γίνεται καθαρῇ ἀκόμη καὶ ἀπὸ κάθε ἐμπαθεῖ ἐπιθυμία καὶ σκέψη, ἐνῶ μὲ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο γίνεται ἐλεύθερη ἀπὸ κάθε δεσμὸ καὶ ἐμπαθεῖ ὑλικὴ προσκόλλησι, παρὰ αὐτὴ τοῦ ἐρημίτου. Γι' αὐτὸ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ γνωρίζουν ἐν Πνεύματι τὴν ἐσωτερικὴ κατάστασι κάθε ψυχῆς, αὐτοὶ δὲ «ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνονται» (Α΄ Κορ. 2,14). Ὁ ἄββας Γελάσιος ἦταν ἐρημίτης, ἀναχωρητής, ζοῦσε στὶς ἐρήμους καὶ κατόπιν σύμφωνα μὲ τὸ

θέλημα τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἠγούμενος σὲ μεγάλο κοινόβιο, μὲ πολλοὺς μοναχοὺς καὶ εἶχε πολλὰ κτήματα καὶ ζῶα ὄχι μόνο γιὰ ἀχθοφορία ἀλλὰ καὶ γιὰ κτηνοτροφία. Ὅταν τὸν ἐπισκέπτηκε ἕνας γνωστὸς συνασκητὴς του ποὺ ἀγωνίζονταν μαζὶ παλαιότερα στὶς ἐρήμους καὶ τοῦ ἐξέφραξε τὴν ἀνησυχία του, ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἄββᾶ Γελασίου θὰ ἔχει αἰχμαλωτισθεῖ ἀπὸ τὰ κτήματα τῆς Μονῆς καὶ τὴν λοιπὴ κινητὴ καὶ ἀκίνητη περιουσία της, ὁ ἀπαθής, ὁ διακριτικὸς καὶ διορατικὸς ἄββᾶς Γελάσιος ἀπάντησε στὸν ἐρημίτη: «Ἀπὸ ὅτι διακρίνω περισσότερο ὁ δικὸς σου λογισμὸς εἶναι προσκολλημένος στὴν ραφίδα σου πάρα ὁ νοῦς μου στὰ κτήματα τῆς Μονῆς». Δηλαδή ὅπως εἶχε πῆ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, «ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν» (Ματθ. 6,21), αὐτὸ ἔχει σημασία. Μπορεῖ κάποιος νὰ εἶναι πλούσιος καὶ μέσα στὴν καρδιά του νὰ ἔχει τὸν Χριστὸ καὶ ὄχι τὸν χρυσό, ἐνῶ κάποιος πτωχὸς νὰ ἔχει τὸ πάθος τῆς φιλοχρηματίας, τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς πλεονεξίας καὶ ἡ καρδιά του νὰ εἶναι ἔμπλεος παθῶν.

Ἀναφέρεται στὸν βίο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κροστάνδης ὅτι στὶς περισσότερες δημόσιες ἐμφανίσεις του παρουσιαζόταν μὲ τρόπο ποὺ ταίριαζε στὴν ἀνώτερη κοινωνικὴ τάξη. Αὐτὸ βέβαια δὲν γινόταν πάντοτε οὔτε πάλι στὶς προσωπικὲς του στιγμές. Τὸ γεγονός αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ ἐμπόδιζε ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι ἡ καρδιά του συνεχῶς ἐνωμένη μὲ τὸν Χριστό, νὰ εἶναι σύννους, νηπτικὸς καὶ χαρισματοῦχος ἱερεὺς, ἐπειδὴ ἦταν ἀπαθής, δὲν κολλοῦσε ἡ καρδιά του στὰ ὑλικά.

Ἐχει μεγάλη διαφορὰ ἡ σωστὴ χρῆσις τῆς ὕλης ἀπὸ τὴν παράχρησίν της, τὴν κατάχρησίν της καὶ τὴν σπατάλη. Ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος εἶναι ὁ σωστὸς διαχειριστὴς τῆς ὕλης καὶ ὅλης τῆς κτίσεως. Πράττει πάντοτε κατὰ συνείδηση, ὥστε νὰ μὴν ἔχει ἐμπαθῆ προσπάθεια γιὰ τὴν ὕλη, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν σπαταλᾷ τὰ πράγματα. Ὁ Γέροντάς μας Ἰωσήφ μᾶς ἔλεγε γιὰ τὸν Γέροντά του Ἰωσήφ τὸν Ἑσυχαστὴ ὅτι τόνιζε ιδιαίτερα τὴν προσοχὴ καὶ τὴν οἰκονομία στὰ ὑλικά πράγματα ποὺ διαχειριζόμεσταν γιὰ τὴν διαβίωσή μας καὶ «μὲ κατὰλληλα Πατερικὰ καὶ Γραφικὰ κείμενα μᾶς δίδασκε πόσο ἀπαραίτητο εἶναι αὐτὸ γιὰ νὰ συνεχιστεῖ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ πάνω μας. Αὐτὸ πράγματι τὸ κατανοοῦσαμε πολὺ καθαρά. Τὸ μικρὸ μας ἐκκλησάκι τιμῶταν

στην Γέννηση τοῦ Τιμίου Προδρόμου στίς 24 Ἰουνίου, καί αὐτὸν εἶχαμε προστάτη μας. Ὄταν κάτι μᾶς ἔπεφτε, ὄσπρια λόγου χάριν ἢ κάτι ἄλλο ἔστω καί μικρό, ἔσκυβε κάτω νὰ τὸ πάρει, μολονότι γιὰ τὸ ἀσθενικὸ καί μισοπαράλυτο σῶμα του, αὐτὸ ἦταν μεγάλη δοκιμασία. “Μὴν καταφρονεῖτε, μᾶς ἔλεγε, καί τὰ παραμικρά, γιὰτι καί σὲ αὐτὰ σπατάλη λογίζεται καί θὰ φύγει ἡ εὐλογία ἀπὸ τὸ σπίτι μας. Ἐγώ, χάριη στήν προσοχὴ καί τὴν οικονομία ποὺ κάνουμε, εἶδα πολλές φορές τὸν ἅγιο Πρόδρομο ποὺ μᾶς ἔριχνε μέσα στήν μάντρα μας πολλὰ πράγματα ποὺ μᾶς χρειάζονταν”».

Μέσα σὲ ἓνα κοινόβιο ὁ μοναχὸς δὲν ζεῖ γιὰ τὸ ἀτομικὸ ἀλλὰ γιὰ τὸ κοινὸ συμφέρον καί γιὰ ἓναν κοινὸ σκοπὸ. Αὐτὸ ποὺ ἐνώνει τοὺς μοναχοὺς ἐνὸς κοινοβίου καί δίνει νόημα στήν ζωὴ τους, στὸ διακόνημά τους εἶναι ὁ Χριστός. Ἡ ζωὴ τοῦ κοινοβίου εἶναι Χριστοκεντρικὴ. Ἄν ἀφαιρέσεις τὸν Χριστὸ ἀπὸ ἓνα κοινόβιο μοναστήρι, ὅσο καί νὰ φαίνεται αὐτὸ ἐξωτερικῶς ὀργανωμένο, δὲν ἀπομένει τίποτε παρὰ μία ὑποκρισία, μία ἐκπτώση ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ μοναχισμό, ποὺ λειτουργεῖ σὰν ἓνα σωματεῖο, σὰν μία κατασκήνωσις.

Ἡ θυσία τῆς διακονίας σὲ ἓνα κοινόβιο δὲν ἔχει καμμία ὑστεροβουλία καί ἰδιοτέλεια, φανερῶνει μάλιστα τὴν κενωτικὴ ἀγάπη τοῦ ὑποτακτικοῦ γιὰ τὸν ὁποιοδήποτε προσκυνητή, ποὺ τὸν θεωρεῖ ὡς ἀδελφὸ του. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη τὸν ἐκκινεῖ σὲ αὐτὴν τὴν ἀνιδιοτελεῖ θυσιαστικὴ διακονία. Τὸ 1991 στήν Μονὴ μας εἶχαμε 3.000 διανυκτερεύσεις προσκυνητῶν, ἐνῶ πέρυσι εἶχαμε 40.000 παρόλη τὴν οικονομικὴ κρίση ποὺ μαστιίζει τὴν χώρα μας. Τὸ σύνολο ὅμως τῶν προσκυνητῶν ποὺ ἐπισκέφτηκε τὴν Μονὴ ξεπερνοῦσε τίς 50.000. Πέρα ἀπὸ τὰ ἀπαιτούμενα αὐξημένα ἐξόδα, τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν θυσία καί τὴν ἀγάπη τῶν μοναχῶν γιὰ τὸν συνάνθρωπο...

Πολλοὶ συγχέουν τὴν κοινοβιακὴ ζωὴ μᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπως τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου, μὲ τὴν ἐρημητικὴ ζωὴ. Τὸ Βατοπαιδὶ δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ ἓνα ἀσκητήριο στὰ Καρούλια τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἄν καί στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρχαν δύο τάσεις ποὺ ἀφοροῦσαν τὴν μοναστηριακὴ περιουσία, ἐντούτοις καί οἱ δύο ἔχουν γίνε ἀποδεκτὲς παρότι φαίνονται ἀντιφατικές. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἔχουμε τὸν 16ο αἰῶνα στήν Ρωσία μεταξὺ

τῶν Ἰωσηφιτῶν καὶ τῶν Ζαβολγείων. Οἱ Ἰωσηφίτες ἦταν αὐτοὶ ποὺ ἐνστερνίζονταν τὶς ἀπόψεις τοῦ ὁσίου Ἰωσήφ Βολότσκι, ἡγουμένου μεγάλης κοινόβιας Μονῆς, ποὺ ἦταν ὑπὲρ τῆς κτήσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας. Οἱ Ζαβόλγειοι ἀκολουθοῦσαν τὴν αὐστηρὴ ἀσκητικὴ θέσιν τοῦ ἐρημίτου ὁσίου Νείλου Σόρσκι, ποὺ θεωροῦσε περιττὴ κάθε μοναστηριακὴ κτήσι. Δὲν εἶναι τυχαίον ὅτι καὶ οἱ δύο εἶναι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἕνας ὅμως Ἠγούμενος μεγάλου κοινοβίου καὶ ὁ ἄλλος ἐρημίτης ἀσκητής, ποὺ κινοῦνταν ἀπὸ δύο διαφορετικὲς κατευθύνσεις. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπόδειξις ὅτι οὔτε ὁ τόπος οὔτε ἡ φτώχεια οὔτε ἡ ἐρημος οὔτε ἡ πόλις αὐτὰ καθεαυτὰ ἀγιάζουν ἕναν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ἅγιος γίνεται κανεὶς ἐφαρμόζοντας τὴν Πατερικὴ Παράδοσι ὅπου ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τὸν θέσει. Γι' αὐτὸ ἔχομε σὲ μεγάλες πόλεις ἅγιους μητροπολίτες, Πατριάρχες μὲ τεράστια διαχείρισις οἰκονομικῶν θεμάτων γιὰ χάρι τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἦταν γιὰ παραδειγμα ὁ ἅγιος Ἰωάννης Ἐλεήμων. Ἀντίστοιχη περίπτωσι πτωχείας ἦταν ὅλοι οἱ ἐρημίτες, ὅπως καὶ ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἠσυχαστής καὶ ὁ Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινὸς τῶν ὁποίων κληρονομήσαμε τὴν παράδοσι.

Καὶ γιὰ νὰ ἐπανεῖθουμε στὸν δικὸ μας χῶρο, ὁ ἐρημίτης ἀσκητής στὰ Καρούλια ἔχει νὰ φροντίσει μόνον γιὰ τὸν ἑαυτὸ του ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑλικὴ διαβίωσί του. Ἡ Γεροντία ὅμως τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου πρέπει νὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν ἐξασφάλισι τῶν βιοτικῶν ἀναγκαίων τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ποὺ ἀνέρχονται περίπου στοὺς 120, γιὰ τὴν καθημερινὴ παροχὴ φιλοξενίας σὲ 150 μὲ 200 προσκυνητές, γιὰ τὴν ἀναστήλωσι τῶν οἰκοδομημάτων τῆς Μονῆς ποὺ ἀνέρχονται σὲ 35.000 τετραγωνικὰ μέτρα καὶ γιὰ τὴν ἀναστήλωσι πέραν τῶν 50.000 τετραγωνικῶν μέτρων ἐξαρτημάτων τῆς Μονῆς, Σκητῶν καὶ Κελλιῶν ποὺ ὑπάγονται σὲ αὐτήν. Θὰ πρέπει νὰ φροντίσει γιὰ τὴν συντήρησι τῶν κειμηλίων τῆς, δηλαδὴ 3.500 εἰκόνων, 2.200 χειρογράφων, 350.000 ἐγγράφων, 40.000 παλαιτύπων, γιὰ ἕνα πλῆθος ἔργων τέχνης τῆς χρυσοκεντηρικῆς καὶ τῆς ἀργυροχρυσοχοῖας, κειμηλίων ἀνεκτίμητης πολιτιστικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀξίας, τὰ ὁποία γιὰ πολλὲς δεκαετίες ἦταν παραμελημένα καὶ ὑποκειμένα στὴν φθορὰ καὶ τὴν καταστροφὴ.

Οἱ Μονές τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἰδιαίτερα ἡ Μονὴ Βατοπαιδίου πάντοτε ἀσκοῦσαν κοινωνικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο. Καὶ τὸ ἔργο αὐτὸ σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου δὲν πρέπει νὰ φανερώνεται, «ἡ ἐλεημόσυνή σου νὰ γίνεται ἐν τῷ κρυπτῷ» (Ματθ. 6,4), ἰδιαίτερα γιὰ ἐμᾶς τοὺς μοναχοὺς. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἀναθέσαμε σὲ πνευματικά μας παιδιὰ τὴν σύσταση Φιλανθρωπικοῦ Ἰδρύματος, ποῦ θὰ εἶχε ὡς σκοποὺς του τὴν ἴδρυση Κέντρων Ἀποκαταστάσεως Ναρκομανῶν καὶ Ἀναπήρων, θὰ παρείχε οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ βοήθεια σὲ φτωχὰ καὶ ἄπορες οἰκογένειες καὶ παράλληλα θὰ ἀνέπτυξε ἕνα σημαντικὸ ἐκπαιδευτικὸ καὶ μορφωτικὸ πρόγραμμα γιὰ τοὺς νέους.

Ἡ Μονὴ Βατοπαιδίου ἔχει μίαν βαρύντιμη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ παράδοση. Στὴν μακραίωνη πορεία της ἀναδείχθηκε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς Ὀρθοδοξίας βιώνοντας τὸν ἡσυχασμὸ, ἀναδεικνύοντας πλῆθος ἁγίων, καὶ παράλληλα ἐπιτελώντας πλούσιο ἱεραποστολικὸ ἔργο ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Ὁ εἰδήμων ἱστορικὸς Κρίτων Χρυσοχοῖδης ἀναφέρει ὅτι, «τὸ Βατοπαίδι ὡς τὶς πρῶτες δεκαετίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἔθεωρεῖτο μονή-μαικίνας γιὰ κάθε ἔργο εὐποιίας στὸν χῶρο τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς». Ἡ ἱστορία ἔχει ἀποδείξει ὅτι τὸ Βατοπαίδι ἀποτελεῖ ἕναν θεματοφύλακα τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Ἀδελφότητα ποῦ πλασιώνει σήμερα τὴν Μονὴ Βατοπαιδίου ἔχει πλήρη ἐπίγνωση τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς παραδόσεως τῆς Μονῆς καὶ αἰσθάνεται τὴν εὐθύνη της ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅτι οἱ δραστηριότητές της κινοῦνται πάντοτε μέσα στὸ πλαίσιο τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν πνευματικῶν γεναρχῶν της, τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡουχαστοῦ καὶ τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Βατοπαιδίνου.

Ὅλα ὅσα εἶδατε στὸ ντοκιμανταῖρ ποῦ προηγήθηκε καὶ ὅσα ἔχουμε προγραμματίσει ὅτι θὰ κάνουμε, θὰ πραγματοποιήσουμε πρὸς δόξα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἐν γένει τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδας μας. Γιὰ τὴν πατρίδα μας ποῦ βρίσκεται σὲ μίαν πολὺ δύσκολη καμπὴ τῆς ἱστορίας της, καὶ ποῦ εὐχόμεστε οἱ ἀλλότριες δυνάμεις ποῦ παντοιοτρόπως τὴν ἐπιβουλεύονται νὰ μὴν ὑπερισχύσουν εἰς βάρος της. Ἡ Παναγία μας, στὴν ὁποία ὅλοι θὰ

Η Αδελφότητα τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου, 13 Ιουνίου 2011.

πρέπει νὰ ἀναθέσουμε τὶς ἐλπίδες μας, νὰ προφθάσει, νὰ σκεπάσει, νὰ εὐλογήσει καὶ σήμερα, ὅπως ἔκανε πάντοτε, τὴν Ἑλλάδα μας.

Ἀκολουθεῖ σχεδὸν ὀλόκληρη ἡ Εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν δεύτερη ἐκδόση τοῦ βιβλίου «Τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς τῆς λίμνης Βιστωνίδας», ποὺ γράφτηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἰωάννη Μ. Κονιδάρη.

...Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν τελευταίων ἐτῶν τὴν ἐπικαιρότητα στὴν χώρα μας ἐντόνως ἀπασχόλησε τὸ ἀποκλιθὲν «σκάνδαλο τοῦ Βατοπαιδίου».

Ὁ ἐπιτόλαιος καὶ ἀτυχῆς αὐτὸς χαρακτηρισμὸς ἀποδόθηκε στὶς προσπάθειες ἀνταλλαγῆς περιουσίας τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καὶ συγκεκριμένα τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας στὸν Νομὸ Ξάνθης, μὲ ἀκίνητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐπιχειρήθηκε μὲ τήρηση ὅλων τῶν νόμιμων διαδικασιῶν καὶ μὲ τὴν διαχρονικῶς σύμφωνη γνώμη τῶν ἀρμόδιων ὀργάνων τῆς Πολιτείας, ὑπηρεσιακῶν καὶ κυβερνητικῶν.

Τὸ ὄλο ζήτημα τεχνηέντως διατηρήθηκε στὴν ἐπικαιρότητα γιὰ νὰ καταλήξει ἀτυχῶς στὸν διασυρμὸ ὄχι μόνον τῆς σεβάσμιας Ἀδελφότητας, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ ἔτος 1990 ἐγκαταβιώνει στὴν παλαιάφατη αὐτὴ Ἱ. Μονή, ἀλλὰ συνόλου τοῦ Ἁγιώνυμου Ὁρους καὶ τῶν Ἱ. Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Καθιδρυμάτων του καὶ γενικότερα τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ.

Ἐνόψει αὐτῶν κρίθηκε ἐπάναγκες γιὰ τὴν διαφώτιση κυρίως τοῦ νομικοῦ κόσμου τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα παντὸς ἐνδιαφερομένου, νὰ ἐπιχειρηθεῖ ἡ νηφάλια ἀποτύπωση, ἐπὶ τῇ βάσει ἀδιάφυστων μαρτυριῶν καὶ ἐπίσημων ἐγγράφων, τῆς μακρᾶς προΐστορίας τῆς ἐπίμονης διεκδικήσεως ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ εἰδικότερα τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας, διεκδικήσεως ἡ ὁποία πλυσιάζει αἰσίως νὰ συμπληρώσει ἕναν ὀλόκληρο αἰῶνα(!) καὶ ἀντιστοίχως τῆς ἔμπονης προσπάθειας διαχρονικῶς τῆς Ἀδελφότητας τῆς Ἱ. Μονῆς, τόσο ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἰδιορρυθμίας ὅσο καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπανακοινοβιοποίησίν της, νὰ προστατεύσει, ὡς δικαιούται, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεοῦται ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τὰ περιουσιακὰ της στοιχεῖα...

Ὅπως εἶναι εὐρέως γνωστὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος μετὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1950 γνώρισε μίαν προΐουσα παρακμὴ καὶ ἀπειλήθηκε κυριολεκτικῶς μὲ ἀφανισμό ὡς ἐκ τῆς λειψανδρίας, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ ἔτεινε νὰ ἀφανίσει ὅλες τίς Ἱ. Μονές τῆς μοναστικῆς πολιτείας. Ἡ κρίσιμη αὐτὴ ἀντεστράφη ἀπὸ τὴν δεκαετία τοῦ 1970, ὅποτε ἄρχισε ἀργά, ἀλλὰ σταθερά, μίαν νέα ἀνθησι τοῦ Ἁγιώνυμου Ὁρους, ἡ ὁποία ὀφειλόταν κυρίως στὴν ἐγκατάσταση στὶς κατερειπωμένες Ἱ. Μονές νέων καὶ δυναμικῶν συνοδιῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσία φωτισμένων Πατέρων καὶ Ἡγουμένων.

Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὴν Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, δευτέρα κατὰ τὴν τάξιν ἐκ τῶν εἴκοσι Ἱ. Μονῶν τοῦ Ὁρους, ἡ ὁποία ὡς μεγάλο κοινόβιο ἰδρύθηκε περὶ τὸ 985 μ.Χ., αἰῶνες διπλαδὴ πρὶν ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ νεότερου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἡ Ἱερά αὐτὴ Μονὴ ἐπανδρώθηκε καὶ ἐπανακοινοβιοποιήθηκε τὸ 1990 μὲ τὴν ἐγκατάστασιν σὲ αὐτὴν τῆς συνοδίας τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ καὶ 18 πατέρων. Ἡ νέα αὐτὴ Ἀδελφότητα εἶχε, βεβαίως, ὡς πρῶτο μέλημά της τὴν πνευματικὴ ἀποκατάστασι τῆς Μονῆς, ὄφειλε ὅμως καὶ νὰ

*Ο Ιωάννης Κονιδάρης, Καθηγητής Εκκλησιαστικού Δικαίου
της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.*

ἀνασπλώσει τὸ κτηριακὸ συγκρότημα αὐτῆς καὶ νὰ συντηρήσει καὶ διαφυλάξει τὰ μοναδικὰ πάσης φύσεως κειμήλια, τὰ ὁποῖα διὰ μέσου τῶν αἰώνων εἶχαν συγκεντρωθεῖ στὰ σκευοφυλάκιά της.

Τὸ γεγονός καὶ μόνον ὅτι ἡ Ἀδελφότητα παρέλαβε ἕνα τελείως κατεπιτωμένο συγκρότημα οἰκοδομημένης ἐπιφάνειας 35.000 τετραγωνικῶν μέτρων τῆς κυρίως Μονῆς καὶ ἄλλων 50.000 τετραγωνικῶν μέτρων τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς ἐντὸς του Ἁγίου Ὁρους, καταδεικνύει ὄχι μόνον τὶς ἐργώδεις προσπάθειες ποὺ ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν ἀπὸ μέρους τῆς Ἀδελφότητας γιὰ τὴν στοιχειώδη ἀποκατάσταση τῶν κτηρίων, ἀλλὰ καὶ τὰ οικονομικὰ μέσα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ δαπανηθοῦν πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτό, οικονομικὰ μέσα τὰ ὁποῖα βεβαίως τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο δὲν ἐπρόκειτο οὔτε ἠδύνατο νὰ καταβάλει.

Εἶναι, συνεπῶς, αὐτονόητο ὅτι ἡ Ἀδελφότητα ὄφειλε νὰ ἀναδείξει καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῆι πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτὸ ὅλους τοὺς διαθέσιμους πόρους καὶ προπάντων τὰ ἀκίνητα τῆς Μονῆς, τὰ ὅποια κατὰ τὰ μοναχικὰ θέσμια βρίσκονται καταγεγραμμένα στὸ βρέβιον κάθε Ἰ. Μονῆς, ὅπου λεπτομερῶς καταγράφονται ὅλα τὰ ἀκίνητα περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια, πλὴν τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκείνων περιπτώσεων ποὺ προβλέπουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, εἶναι καταρχὴν ἀναπαλλοτρίωτα.

Μεταξὺ τῶν ἐπιτρεπτῶν τρόπων ἐκμεταλλεύσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας καταλέγεται καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἀκινήτων τῆς Μονῆς μὲ ἄλλα, ἴσης ἀξίας, ἀκίνητα. Ἡ ἀνάληψη συνεπῶς μίας τέτοιας προσπάθειας δὲν προσβάλλει οὔτε ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τὰ μοναχικὰ θέσμια, ἀντιθέτως ἐντάσσεται στὸ πλαίσιο τῶν θεμιτῶν πρωτοβουλιῶν ποὺ ὀφείλει νὰ ἀναλάβει κάθε Ἀδελφότητα προκειμένου νὰ πορισθῆι τοὺς ἀναγκαίους πόρους γιὰ τὴν συντήρησι καὶ διαφύλαξιν τῶν κινήτων καὶ ἀκίνητων περιουσιακῶν της στοιχείων.

Ὅσο καὶ ἂν παρίσταται τελείως ὀξύμωρο, γεγονὸς εἶναι ὅτι ἀμφισβήτηση γιὰ τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς τῆς λίμνης Βιστωνίδας (τότε λίμνης Μπουρῶ) ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορά, ὅταν ἡ Δυτικὴ Θράκη ἀποδίδεται στὴν Ἑλλάδα, τὸν Μάϊο τοῦ 1920. Τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο κατέλαβε τὴν λίμνη καὶ τὰ ἐκεῖ ἰχθυοτροφεῖα καὶ ἀμφισβήτησε τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου.

Πρὸ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου προσέφυγε μὲ τὴν ἀπὸ 1 Μαΐου 1922 ἀγωγὴ της «ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν» κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Μὲ τὴν ἀγωγὴ της αὐτή, τὴν ὅποια ὑπογράφει ὁ (τότε) πληρεξούσιος δικηγόρος τῆς Κ. Νάτσουλης, ζητοῦσε νὰ ἀναγνωρισθῆι ἡ κυριότητά της ἐπὶ τῆς λίμνης, τοῦ ἰχθυοτροφείου (βιβαρίου) καὶ τοῦ μονυδρίου τοῦ Ἁγίου Νικολάου, νὰ διαταχθῆι ἡ ἀποβολὴ τοῦ Δημοσίου καὶ ἡ ἐπανεγκατάστασι τῆς Μονῆς καὶ νὰ ὑποχρεωθῆι τὸ Δημόσιο νὰ καταβάλλει στὴν Ἰ. Μονὴ 150.000 δραχμὲς κατ' ἔτος λόγῳ ἀπώλειαις εἰσοδημάτων ἀπὸ τῆς παρανόμου καταλήψεως καὶ μέχρι τῆς ἐπανεγκαταστάσεως τῆς Μονῆς.

Πρὸς ἐπίρρωσι τῶν ἀπόψεών της, ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου ζήτησε

*Από την εκδήλωση στην Αθήνα στον Πολυχώρο Πολιτισμού «Αθηναίς»
την Τετάρτη 18 Μαΐου 2011.*

καί ἔλαβε δύο γνωμοδοτήσεις τῶν ἐπιφανέστερων νομομαθῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ πρώτη, με ἡμερομηνία 1 Μαρτίου 1922, ὑπογράφεται ἀπὸ τοὺς τακτικούς καθηγητὲς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ (μόνου τότε στὴν χώρα μας) Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κ. Πολυγένη, Γ. Στρέϊτ, Κ. Μ. Ράλλη καὶ Δ. Παπούλια. Ἡ δευτέρα, με ἡμερομηνία 26 Ἰανουαρίου 1923, ὑπογράφεται ἀπὸ τοὺς διακεκριμένους νομικούς Κ. Δ. Ρακτιβάν, στὴν συνέχεια πρῶτο πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Δ. Δίγκα, ὁ ὁποῖος εἶχε διατελέσει Ὑπουργὸς Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀκολούθως Δικαιοσύνης ἐπὶ κυβερνήσεων Ἐλ. Βενιζέλου, καὶ ἀπὸ τοὺς τακτικούς καθηγητὲς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Δ. Παπούλια, Ν. Ν. Σαρῖτολο καὶ Κ. Μ. Ράλλη, καθηγητὲς ἀντιστοίχως τοῦ Ρωμαϊκοῦ, τοῦ Συνταγματικοῦ καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου.

Οἱ δύο γνωμοδοτήσεις, με ἑδραία ἐπιχειρηματολογία, ἐπιβεβαιώνουν τὰ δίκαια τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου. Ἰδιαιτέρως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν ὡς ἄνω γνωμοδοτήσεων ἀνατρέπει τὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, τὸ ὁποῖο διὰ τῶν νομικῶν του συμβούλων ὑπο-

στήριζε την άποψη ότι η ιδιοκτησία της Ι. Μονής Βατοπαιδίου επί της λίμνης περιήλθε δια και από της κατακτίσεως της περιοχής στο Όθωμανικό Δημόσιο και εκείθεν στο διάδοχο αυτού Έλληνικό Δημόσιο. Όμοφώνως οι γνωμοδοτούντες όχι μόνον αποδεικνύουν ότι η Όθωμανική κατάκτηση δὲν κατέλυσε τὴν προϋπάρχουσα ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς κυριότητα τῆς Ι. Μονῆς ἐπὶ τῆς λίμνης Μπουρού / Βιστωνίδας, ἀλλὰ ἐκφράζουν καὶ τὴν ἀπορία, ἐὰν τὸ Δημόσιο ἀντιλαμβάνεται τὶς συνέπειες ἀπὸ τὴν τυχὸν ἀποδοχὴ τῆς ἀπόψεώς του αὐτῆς, ἢ ὅποια θὰ ὀδηγοῦσε εὐθέως σὲ κρατικοποίηση σύμπτασας τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας στὶς λεγόμενες «Νέες Χῶρες», ἀλλὰ καὶ σὲ δημεύσεις ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας σὲ ἄλλες χῶρες ἀπὸ κράτη ποὺ διαδέχθηκαν τὴν Όθωμανικὴ Αὐτοκρατορία (Τουρκία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λπ.).

Ἡ ἐντύπωση ποὺ δημιουργήσαν στὸν νομικὸ κόσμον τῆς ἐποχῆς οἱ ἐπιεικῶς ἀτυχεῖς αὐτοὶ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἐναργέστατα ἀντικατοπτρίζεται στὰ σχόλια τῆς Συντάξεως τοῦ πλέον ἐγκριτοῦ νομικοῦ περιοδικοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς «Θέμιδος» τῶν ἀδελφῶν Ἀγγελοπούλου.

Στὸ καυστικότατο ὄντως σχόλιό της, ἡ Σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ, τὴν ὅποια ἀποτελοῦσαν τότε ὁ Θρ. Ἀγγελόπουλος καὶ ὁ μετέπειτα Καθηγητῆς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Χρ. Πράτσικας, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, ἐπισημαίνει ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δημοσίου ἀποκαλύπτει «διὰ τοὺς ἔχοντας ἀπλούστατον αἴσθημα δικαίου, τὸ ὅποῖον εἶναι πάντοτε ἐντονώτερον καὶ ἐπιβλητικώτερον πολλαπλῆς σοφίας, μία σκληρὰ ἀλήθεια συντελεσθείσης ἀρπαγῆς, ὑπὸ τὴν ὅποιαν τὸ διὰ τῶν πανελληνίων ἀγῶνων ἀναγεννηθὲν καὶ ὑπάρχον Δημόσιον τῆς Ἑλλάδος, κρυπτόμενον ὑπὸ τὴν νομιμότητα τῆς τουρκικῆς κτίσεως, καὶ τῆς δι' αὐτῆς εἰς αὐτό, ὡς διάδοχον, περιελεύσεως, ζητεῖ ν' ἀφαιρέσῃ, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀγωνισθέντων, τὰ ἔνεκεν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος ἀφαιρεθέντα ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ καθ' οὗ ὁ ἀγὼν δυνάστου, καὶ ἐν τῇ συνεχείᾳ αὐτοῦ ἀνακτηθέντα».

Ἡ Ι. Μονὴ Βατοπαιδίου, ἰδιόρρυθμος τὴν ἐποχὴ ἐκείνη Μονή, ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τῶν Ἐπιτρόπων αὐτῆς Γέροντος Γρηγορίου

καὶ Προηγουμένου Ἀδριανοῦ, προέβη πάντως, διὰ τοῦ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτημένου ἀντιπροσώπου τῆς Γέροντος Ἰγνατίου, σὲ συμβιβαστικὴ πρόταση, προκειμένου τὸ Δημόσιο νὰ «ἀναγνωρίσῃ καὶ ἀποδόσῃ ἡμῖν οἰκειοθελῶς τὸ δίκαιόν μας», ὅπως ἀναφέρει ἡ ἀπὸ 23 Μαΐου 1923 σχετικὴ αἴτηση, προσφέροντας στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, ἰδιαίτερος χειμαζόμενο τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὡς ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ κύματος τῶν προσφύγων, κατὰ πλήρη κυριότητα δύο σημαντικὰ μετόχια τῆς στῆν Χαλκιδικῆ, τὸ κτῆμα Σοφουλάρ, ἐκτάσεως 18.000 στρεμμάτων καὶ τὸ κτῆμα τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἐκτάσεως 20.000 στρεμμάτων.

Τὸ αἴτημα γιὰ συμβιβαστικὴ ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς ἔκανε δεκτὸ ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἀλεξ. Παπαναστασίου. Λίγες μόλις ἡμέρες μετὰ ἀπὸ τὸν σχηματισμὸ τῆς, μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 2672/29.3.1924 ἐμπιστευτικὸ ἔγγραφο «πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἁγίου Ὁρους Πανος. κ. Ἰγνάτιον Βατοπαιδινόν», τὸ ὁποῖο ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως Ἀλ. Παπαναστασίου, ὡς ἀσκοῦντα προσωρινῶς καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν καὶ ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸ Ἄν. Μπακάλμπαση, ἀνακοινώνεται, μετὰ τῆς ἀπόφασιν «ν' ἀποδοθῆ» ἢ «ἐν Πόρτολαγο λίμνη Μπουροῦ» μετὰ τοῦ «ἐν αὐτῇ ἰχθυοτροφείου» στῆν Ἱ. Μονῆ Βατοπαιδίου, ὑπὸ τὸν ὄρο τὰ μετόχια αὐτῆς Σοφουλάρ καὶ Ἅγιος Μάμας νὰ περιέλθουν στῆν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ Κράτους καὶ ἡ Μονὴ νὰ ἀναλάβῃ τὴν συντήρησιν τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς. Τονίζεται μάλιστα ὅτι ἡ ἀπόφασιν αὐτὴ εἶναι «τελειωτικὴ» καὶ παρακαλεῖται ἡ Μονὴ νὰ διαβιβάσῃ τὸ ταχύτερον τὴν κυβερνητικὴ ἀπόφασιν στῆν Ἱερὰ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, προκειμένου νὰ ὑπογραφῆ «ἡ καταρτισθεσόμενῃ ἐν τῷ μετὰξὺ» σύμβασιν.

Τὸ «ἔγγραφον» τῆς κυβερνήσεως καὶ «τὴν ἐντολήν» νὰ γίνῃ τοῦτο δεκτό, κόμισαν στῆν Ἱ. Μονῆ Βατοπαιδίου οἱ ἐκπρόσωποί τῆς Προηγουμένου Ἀδριανὸς καὶ Γέρων Ἰγνατίος, ἡ Σύναξις τῶν Προϊσταμένων τῆς ὁποίας συνῆλθε, λόγω τοῦ ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντος τοῦ πράγματος, σὲ ἔκτακτῃ συνεδρίασιν στίς 21.3.1924 π. ἡμ. [δηλ. 3.4.1924 ν. ἡμ.] καὶ κατήρτισε σχετικῶς Πρακτικόν.

Τὸ «Πρακτικὸν ΚΕ' τῆς τῶν Προϊσταμένων Συνάξεως» διαλαμβάνει

ἐπὶ λέξει ὁλόκληρο τὸ ὑπ' ἀριθ. 1672/29.3.1924 (ν. ἡμ.) κυβερνητικὸ ἔγγραφο, τὸ ὁποῖο φέρει τὶς ὑπογραφὰς τοῦ Πρόεδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Ἄλ. Παπαναστασίου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ Γεωργίας Ἀν. Μπακάλμπαση καί, ἐπὶ λέξει, «ἐγκρίνει καὶ ἀποφασίζει εἰδικῶς περὶ τούτου ὅπως πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ὡς εἶρηται Λίμνης καὶ τῶν ὁμωνύμων ἰχθυοτροφείων Μπουρούς εἰς τὴν ἀπόλυτον κατοχὴν, νομὴν καὶ κυριότητα τῆς Μονῆς καὶ κατάπαυσιν τῆς δικαστικῆς διαφορᾶς τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, τὴν ἐκχώρησιν τοῦ Σουφλαρίου καὶ Ἁγίου Μάμαντος, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς συντηρήσεως τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς καὶ πρὸς τοῦτο ἐφοδιάζει τὸν συνάδελφον Γέροντα Ἰγνάτιον διὰ καταλλήλου ἔγγράφου πληρεξουσίου».

Μετὰ τὴν ἀποδοχὴ τῶν κυβερνητικῶν ἀποφάσεων ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Ἱ. Μονῆς καὶ τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους, ἐκδόθηκε, μὲ βᾶσιν τὸ ἀπὸ 25.3.1924 Ψήφισμα τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως «περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν διαταγμάτων κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως», τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1924 «Περὶ ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας νὰ ὑπογράψῃ δύο συμβάσεις μετὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου περὶ παραχωρήσεως καὶ ἐκμισθώσεως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου διαφόρων ἀγροκτημάτων».

Μὲ τὸ ἄρθρο 1 παρ. β' τοῦ ἐν λόγῳ νομοθετικοῦ διατάγματος ὁ Ὑπουργὸς Γεωργίας ἐξουσιοδοτεῖται νὰ ὑπογράψῃ «μετὰ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρεῖ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου σύμβασιν ὀριστικῆς παραχωρήσεως καὶ μεταβιβάσεως εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Δημοσίου τῶν ἐν Χαλκιδικῇ κειμένων δύο ἀγροκτημάτων (Μετοχίων) αὐτῆς Ἁγίου Μάμαντος καὶ Σοφουλάρ, ἐπὶ ἀνταλλάγματι παραιτήσεως ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς ἐν Πορτολάγῳ τῆς Ξάνθης λίμνης Μπουροῦ μετὰ τῶν ἰχθυοτροφείων αὐτῆς παρὰ τὴν νησίδα καὶ τὰ στόμια τῆς λίμνης κειμένων (Δαλλιάνη, Καραψέ, Ταουσταντζικ κ.λ.π.), μὲ τὰ ἀνέκαθεν γνωστὰ τούτων ὄρια ἀποδιδομένων τὴν ἀποκλειστικὴν κατοχὴν τῆς εἰρημένης Ἱερᾶς Μονῆς καὶ μεταβιβαζομένων εἰς αὐτὴν ὄλων τῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀσκουμένων δικαιωμάτων, ὑπὸ τὸν πρόσθετον δὲ ὅρον, ὅπως ἡ Μονὴ αὕτη διὰ τῆς αὐτῆς συμ-

βάσεως ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν τῆς συντηρήσεως, ἰδίᾳ δαπάνη, τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Ἀθωνιάδος Ἱερατικῆς Σχολῆς, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανονισθησόμενα».

Κρίνεται ἰδιαίτερος σημαντικὸς νὰ σημειωθῆι στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ τὸ ἔγγραφο μὲ τὸ ὁποῖο ὁ (τότε) Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης Ἀ. Κουμάντος πληροφορεῖ τὴν Διεύθυνση Δικαστικοῦ του Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν ὅτι, μετὰ ἀπὸ εἰσήγησίν του, ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἔκρινε ὁμοφώνως ὅτι παρέλκει ἡ γνώμη τοῦ περὶ τοῦ συμφέροντος ἢ μὴ τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, τὸν ὁποῖο πρότεινε ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου, μετὰ τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1924, «διὰ τοῦ ὁποίου ἐξουσιοδοτεῖται ὁ Ὑπουργὸς Γεωργίας νὰ συνάψῃ σύμβασιν μετὰ τῆς ἐναγούσης Μονῆς περὶ καταργήσεως τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης καὶ παραιτήσεως πάσης ἀξιώσεως τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῆς διεκδικουμένης λίμνης».

Ἡ κωλυσιεργία τοῦ Δημοσίου νὰ ὑπογράψῃ τὴν μετὰ τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου σύμβασιν, παρὰ μάλιστα τὸ γεγονός ὅτι εἶχε οὐσιαστικῶς ἀποκτήσει τὰ ὀφελῆ ἐξ αὐτῆς μὲ τὴν παράνομη κατάληψιν καὶ κατοχὴ τῶν δύο μετοχιῶν τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου, ὀδήγησε ἀναγκαστικῶς καὶ πάλιν εἰς τὴν δικαστικὴν διεκδίκηση τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς, αὐτὴ τὴν φορὰ μὲ προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κατὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας γιὰ τὴν ἄρνησίν του νὰ προβεῖ σὲ ἐκτέλεσιν ὀφειλόμενης νόμιμης ἐνέργειας.

Τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας, ἐν Ὀλομελείᾳ, εἰσηγουμένου τοῦ Συμβούλου Ν. Κολυβᾶ, μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 41/1929 ἀπόφασίν του, δέχθηκε ὁμοφώνως τὴν προσφυγὴν τῆς Ἰ. Μονῆς, ἐπισημαίνοντας μάλιστα ὅτι ἀντιτίθεται εἰς τὴν «ἐννοίαν τῆς καλῆς διοικήσεως» τὸ γεγονός ὅτι «τὸ Δημόσιον ἀπέκτησε κατ' οὐσίαν τὰ παρὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου ὑποσχεθέντα ἀνταλλάγματα, τὰ ὁποῖα δὲν προσφέρεται κἂν νὰ ἐπιστρέψῃ ἢ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ διακανονίσῃ» καὶ κάλεσε τὸν Ὑπουργὸν Γεωργίας νὰ προβεῖ εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ὄρων καὶ νὰ ὑπογράψῃ τὴν σύμβασιν ποὺ προβλέπεται ἀπὸ τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1924.

Ὅπως, ὅμως, ἀτυχῶς ὄχι σπανίως συμβαίνει εἰς τὴν χώρα μας, ἡ

Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος, Ἐλευθερίου Βενιζέλου, στὴν Μονὴ Βατοπαιδίου τὸ 1927.

ὁμόφωνη αὐτὴ ἐν Ὀλομελείᾳ ἀπόφαση τοῦ ἀνώτατου διοικητικοῦ δικαστηρίου, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε τὴν 2 Ἰουλίου 1929, δὲν ἐστάθη ἱκανὴ νὰ συγκινήσει τὴν Διοίκηση καὶ νὰ ὀδηγήσει τὸν ἀρμόδιο Ὑπουργὸ Γεωργίας σὲ ἄμεση συμμόρφωση. Τοῦτο ὑποχρέωσε τὸν ἐκ τῶν νομικῶν παραστατῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου, δικηγόρο Ἰ. Γ. Ἡλιακὴ, μετὰ τὴν πάροδο ἐξαμήνου ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τῆς ἀποφάσεως, νὰ ἐπιδώσει πρὸς τὸν Ὑπουργὸ Γεωργίας ἐμπεριστατωμένο Ὑπόμνημα, στὸ ὁποῖο ἀνασκοπεῖται ἡ ὅλη ὑπόθεσις, παρουσιάζεται καὶ κρίνεται ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, διαζωγραφίζονται παρασκευαστικαὲς ἐνέργειες γιὰ τὴν φαλκίδευσι τῶν δικαίων τῆς Ἱ. Μονῆς καὶ καλεῖται πάλι ὁ Ὑπουργὸς νὰ συμμορφωθεῖ πρὸς τὶς διατάξεις τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀνώτατου δικαστηρίου.

Ἐν τέλει, ἐδέξε, τὴν 4 Μαΐου 1930, ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογρά-

φου Ἀθηνῶν Δ. Ε. Ἰατρίδου, νὰ ὑπογραφῆ ἡ ὑπ' ἀριθ. 2343 Σύμβαση μεταξύ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐκπροσωπούμενον ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Γεωργίας Κ. Σπυρίδου, καὶ τῆς (ιδιόρρυθμης ἀκόμῃ τότε) Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου, ἐκπροσωπούμενης ἀπὸ τὸν Προϊστάμενόν της Γέροντα Ἰγνάτιο Λαμπάκη.

Μὲ τὴν σύμβαση αὐτὴ, ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου παραχώρησε καὶ μεταβίβασε στὸ Δημόσιο κατὰ πλήρη κυριότητα, νομὴ καὶ κατοχὴ τὰ δύο ιδιόκτητα ἀγροκτῆματά της στὴν Χαλκιδική, τὸ Μετόχιο Σοφουλᾶρ καὶ τὸ Μετόχιο Ἅγιος Μάμας, συνολικῆς ἐκτάσεως 38.000 στρεμμάτων, παραιτήθηκε κάθε ἀξιώσεως γιὰ ἀποζημίωση γιὰ τὴν κατάληψη τῶν δύο αὐτῶν κτημάτων της ἀπὸ τὸ Δημόσιο, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀγωγή της, τῆς 1 Μαΐου 1922, κατὰ τοῦ Δημοσίου. Τὸ Δημόσιο, ἐξ ἑτέρου, «εἰς ἀντάλλαγμα», ἀποδίδει εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κατοχὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου τὴν ἐν Πορτολάγῳ Ξάνθης λίμνην Μπουροῦ μετὰ τῶν ἰχθυοτροφείων αὐτῆς τῶν παρὰ τὴν νησίδα καὶ τὰ στόμια τῆς Λίμνης κειμένων (Δαλλιάνη, Καραψέ, Ταουσαντζικ κ.λπ.), ... τοῦ Δημοσίου διατηροῦντος ἀμείωτα τὰ δημοσίου δικαίου δίκαια» ἐπ' αὐτῆς.

Εἶναι, συνεπῶς, φανερό ὅτι τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ Δημοσίου ἦταν ἡ παραίτηση ἀπὸ κάθε ἀξίωσίν του στὴν ἐπίδικη περιοχὴ τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας, ἀντικείμενο δὲ μεταβιβάσεως ἦταν ὄχι βεβαίως ἡ κυριότητα τῆς ἐπίδικης ἐκτάσεως, τὴν ὁποία οὐδέποτε ἄλλωστε εἶχε τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, ἀλλὰ ἡ κατοχὴ τῆς ἐν γένει περιοχῆς τῆς λίμνης ἔτσι, ὥστε ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου νὰ ἀσκεῖ τοῦ λοιποῦ ἀνενόχλητη πλήρη τὴν ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς ἐξουσία της.

Τὴ σύμβαση αὐτὴ κατήργησε ἡ Δικτατορία Κονδύλη, μὲ Ἀναγκαστικὸ Νόμο τῆς 16 Νοεμβρίου 1935, ποὺ ὑπογράφει ὁ «Ἀντιβασιλεὺς» Γ. Κονδύλης, μὲ τὸν ὁποῖο ὀρίζεται ὅτι ἀπὸ τὴν 1 Μαρτίου 1936 καὶ ἐφεξῆς ἡ ἰχθυοτροφικὴ ἐκμετάλλευση τῆς λίμνης Μπουροῦ θὰ γίνεταί «δι' ἐνοικιάσεως βάσει πλειοδοτικῆς δημοπρασίας ἐνεργουμένης συμφώνως πρὸς τὰς ἰσχυοῦσας ἐκάστοτε διατάξεις περὶ ἐνοικιάσεως λιμνῶν καὶ ἰχθυοτροφείων».

Μὲ τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα 271/1941 «Περὶ ἀυθεντικῆς ἐρμηνείας τοῦ ἀπὸ 8/10 Ἀπριλίου 1924 Ν.Δ. “περὶ ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ

Υπουργού τῆς Γεωργίας νὰ ὑπογράψῃ δύο συμβάσεις μετὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου περὶ παραχωρήσεως κ.λπ.»», ὁρίσθηκε ὅτι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῶν διατάξεων τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τοῦ 1924 εἶναι ὅτι ἀναγνωρίσθηκαν ἐπὶ τῆς λίμνης Μπουροῦ καὶ τῶν ἰχθυοτροφείων τῆς τὰ «ὑφιστάμενα δυνάμει χρυσοβούλλων ἀπαράγραπτα δικαιώματα κυριότητος καὶ ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου, ἡ δὲ μετὰ ταύτης καὶ τοῦ Δημοσίου ἐκκρεμῆς δίκῃ ἐπὶ τῆς ἀπὸ 1 Μαΐου 1922 ἀγωγῆς τῆς πρώτης κατ' αὐτοῦ, κατηργήθη, τοῦ Δημοσίου παραιτηθέντος πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῶν ἰχθυοτροφείων...».

Λίγα μῶλις ἔτι ἀργότερα, μὲ τὸ ἄρθρο 9 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 476/1945 «Περὶ ρυθμίσεως ἐνοικιάσεων ἰχθυοτροφείων» ρητῶς καταργήθηκε τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα 271/1941.

Ἐπὶ κυβερνήσεως Σοφοκλέους Βενιζέλου, μὲ εἰσήγηση τοῦ τότε Ὑφυπουργοῦ Οἰκονομικῶν Κωνσταντίνου Μητσολάκη, ψηφίσθηκε ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο «λόγω ἐπείγουσης καὶ ἀναποφεύκτου ἀνάγκης» ὁ Ἀναγκαστικὸς Νόμος 1924/1951 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεώς του ἀπὸ 16/19 Νοεμβρίου 1935 Ἀναγκαστικοῦ Νόμου», τοῦ νομοθετικοῦ δηλαδὴ πλαισίου τῆς Δικτατορίας Κονδύλη πού ἐπαναφερόταν σὲ ἰσχύ.

Ὁ νόμος αὐτὸς βελτίωνε τὴν ρύθμιση τῆς δικτατορίας Κονδύλη, ἀπέδιδε στὴν Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου συνολικῶς τὸ 60% τῶν μισθωμάτων τῆς λίμνης Μπουροῦ Ξάνθης, ἀλλὰ ὄριζε ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀνηκόντων στὴν Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου μεριδίων ἐπὶ τοῦ μισθώματος ἀνατρέχει στὸ ἔτος 1946, «καταργουμένης κάθε ἀπαιτήσεως καὶ ἀξιώσεως αὐτῆς ἐπὶ τῶν πρὸ τοῦ ἔτους 1946 προσόδων τῆς Λίμνης».

Ἡ ρύθμιση τῶν ἐσόδων τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου ἀπὸ τὴν ἰχθυοτροφικὴ ἐκμετάλλευση τῆς λίμνης Μπουροῦ κανονίζεται στὴν συνέχεια ἀπὸ διατάξεις τοῦ Ἀλιευτικοῦ Κώδικα (Νομοθετικὸ Διάταγμα 420/1970) καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τὰ ἄρθρα 49, 51 καὶ 66 αὐτοῦ. Τὸ ἄρθρο 51 τοῦ Ἀλιευτικοῦ Κώδικα τροποποιήθηκε ἀκολούθως μὲ τὸ ἄρθρο 3 § 6 τοῦ Νόμου 1740/1987 «Ἀξιοποίηση καὶ προστασία κοραλλιογενῶν σχηματισμῶν, ἰχθυοτροφῶν ὑδάτων, ὑδατοκαλλιεργειῶν καὶ ἄλλες διατάξεις».

Αεροφωτογραφία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου.

Προσεκτικὴ σπουδὴ τῶν ἕως τὸ σημεῖο αὐτὸ παρουσιασθέντων τεκμηρίων ὀδηγεῖ ἀβιάστως στὴν ἐξῆς σημαντικὴ διαπίστωση: Ἡ διαπίστωση αὐτὴ ἀναφέρεται στὴν προϊούσα ἀβελτηρία ποὺ ἐπιδεικνύεται ἀπὸ τὴν Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου σχετικὰ μὲ τὴν ὑπεράσπιση τῶν δικαιωμάτων της, ἰδίως μετὰ ἀπὸ τὴν δεκαετία τοῦ 1940 καὶ ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν ὀφείλεται μόνον στὴν φυσιολογικὴ κόπωση ποὺ παρουσιάζει γιὰ τὸν ὁποιοδήποτε πολίτη, πολλῶ μᾶλλον γιὰ τοὺς Ἁγιορεῖτες μοναχοὺς, ἡ συνεχῆς καὶ συχνάκις ἀπρόβλεπτη ἀντιδικία μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο οὔτε στὴν ἀσταθῆ πολιτικῶς περίοδο μὲ τὴν γερμανοϊταλικὴ κατοχὴ καὶ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο ποὺ μεσολάβησε, γεγονότα ποὺ ἐπηρέασαν, ὡς γνωστόν, καὶ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἁγίου Ὅρους.

Εἶναι, λοιπόν, προφανὲς ὅτι αὐτὴ ἡ περιγραφεῖσα κατάσταση σὲ ὄ,τι ἀφορᾷ τὸν τρόπο ἀσκίσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἱ. Μονῆς ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῆς ἐν γένει περιοχῆς τῆς συνδέεται στενῶς καὶ μὲ τὴν προϊούσα παρακμὴ τῆς Μονῆς ποὺ τὴν ὀδήγησε, ὅπως καὶ τὶς περισσότερες Ἱ. Μονὲς τοῦ Ἁγιώννυμου Ὅρους, ἀπὸ τὴν δεκαετία τοῦ 1950 σὲ πνευματικὴ καὶ ὑλικὴ παρακμὴ.

Οἱ ἐλάχιστοι Γέροντες, ποὺ παρέμεναν στὰ ἐρείπια τῶν πάλαι

ποτέ ἐπιβλητικῶν κτισμάτων, δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ ἀντιμετωπίσουν οὔτε τὰ καθημερινὰ προβλήματα ἐπιβιώσεώς τους, πολλῶ μᾶλλον νὰ ἀντισταθοῦν στὶς κρατικές ἀνθαιρεσίες.

Ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου αὐτοῦ βοηθεῖ καὶ στὴν κατανόηση τῶν ὧσων θὰ ἀκολουθήσουν. Ἡ ἐπ'ἀνδρωσι τῶν ἐρειπίων μὲ πολυμελεῖς καὶ εὐρωστες πνευματικῶς συνοδίες ὑπὸ τὴν ἡγεσία ἰσχυρῶν προσωπικοτήτων, ἦταν φυσικὸ νὰ συνεπιφέρει καὶ ἀνανέωση τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὰ μείζονα πνευματικὰ καὶ ὑλικά ζητήματα τῶν Ἰ. Μονῶν, οἱ ὁποῖες, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ καὶ πρὸς ἀποφυγὴ ἠθελμένων ἢ ἀθέλητων παρανοήσεων, δὲν στεροῦνταν ποτέ περιουσίας οὔτε θὰ πρέπει νὰ συγχέονται στὸ ζήτημα αὐτὸ μὲ τὴν ἀκτημοσύνη τῶν καθ' ἕκαστον μοναχῶν.

Ἀκριβῶς, λοιπόν, γιὰ τὸν λόγο αὐτό, μετὰ καὶ τὴν ἐπ'ἀνδρωσι τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου μὲ τὴν συνοδία τοῦ Γέροντα Ἰωσήφ καὶ τῶν 18 πατέρων, ἡ ὁποία, τὸ ἔτος 1990, μὲ ἀπόφασι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μετεγκατεστάθη ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Νέα Σκῆτη καὶ ἐπανακοινοβιοποίησε τὴν Ἰ. Μονή, ἦταν φυσικὸ νὰ στραφεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ στὴν ἀναζήτηση τῶν περιουσιακῶν ἐκείνων στοιχείων, ἡ τύχη τῶν ὁποίων εἶχε παρα-

μεληθεί κατά την περίοδο παρακμῆς πού εἶχε προηγηθεῖ.

Ἡ Ἀδελφότητα τῆς κοινόβιας πλέον Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου ἀντελήφθη βεβαίως συντόμως ὅτι ἡ ἀπό ἀμνημονεύτων ἐτῶν κυριότητά της στὴν λίμνη Μπουροῦ / Βιστωνίδα εἶχε, παρὰ τὴν σαφῆ νομοθετικὴ ρύθμιση τῆς κυβερνήσεως Ἀλ. Παπαναστασίου τὸ 1924 καὶ παρὰ τὴν ἀπὸ μέρους της παραχώρηση τῶν συμφωνηθέντων ἀνταλλαγμάτων, ἀμφισβητηθεῖ στὴν πράξη ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο.

Τοῦτο βέβαια, πέραν τοῦ ὅτι ὑπερέβαινε προφανῶς τὰ ὅρια τῆς νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως, ὅπως αὐτὰ σαφῶς ὀρίζονται στὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1924, εἶναι γιὰ κάθε καλόπιστα σκεπτόμενο ἄνθρωπο καὶ προδήλως ἄτοπο καὶ παράλογο, διότι πῶς θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ δεχθεῖ κανεὶς ὅτι παραχωρεῖται στὸ Δημόσιο ἡ κυριότητα ἐκτάσεως 38.000 στρεμμάτων στὴν Χαλκιδικὴ μὲ ἀντάλλαγμα κάποια ποσοστὰ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση ἐνὸς ἰχθυοτροφείου!

Ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτή, ἀπὸ τὴν ἐπανακοινοβιοποίηση δηλαδὴ τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου τὸ 1990 ἕως σήμερα, παρουσιάζονται δύο ομάδες τεκμηρίων: Ἡ πρώτη περιλαμβάνει σειρά γνωμοδοτήσεων τοῦ «Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων καὶ Ἀνταλλάξιμης Περιουσίας» (τοῦ ἄρθρου 90 Προεδρικοῦ Διατάγματος 264/1988) καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους πού ἀφοροῦν στὴν δυνατότητα ἀνταλλαγῆς τῆς ἰδιοκτησίας τῆς Μονῆς μὲ ἀκίνητα τοῦ Δημοσίου. Ἡ δεύτερη ομάδα περιέχει ἰδιωτικὲς γνωμοδοτήσεις καὶ ὑπομνήματα ἐπιστηρικτικὰ τῆς ἐπιχειρηματολογίας τῆς Ἰ. Μονῆς κατὰ τὴν δικαστικὴ διαμάχη της μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο σχετικὰ μὲ τὴν κυριότητα τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας.

Εἰδικότερα στὴν πρώτη ομάδα περιλαμβάνονται ἡ Γνωμοδότηση 26/1998 τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων, ἡ Γνωμοδότηση 111/2000 τῆς Ὀλομέλειας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, οἱ Γνωμοδοτήσεις 17/2002, 46/2002, 26/2004 τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων καὶ ἡ Γνωμοδότηση 15/2004 τοῦ Δ΄ Τμήματος τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Κοινὸς παρονομαστῆς ὄλων αὐτῶν τῶν ἐπίσημων γνωμοδοτήσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων πού τὶς ἔκαναν δεκτὲς καὶ οἱ ὁποῖες γιὰ λόγους οἰκονομίας χώρου παραλείπονται, εἶναι ὅτι ἐπα-

να λαμβάνουν αυτό το οποίο είχε νομοθετικῶς και ὀριστικῶς ἀποφασισθεῖ τὸ 1924, τὴν ἀναγνώριση δηλαδὴ τῆς ἤδη ὑφιστάμενης κυριότητος τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου ἐπὶ τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων περιοχῶν καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι δυνατὴ οὔτε ἐπιτρεπτὴ ἡ προβολὴ δικαιωμάτων τοῦ Δημοσίου στὴν ἐπίδικη περιοχή.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι, μὲ τὴν ἀπὸ 3.10.2008 ἀπόφασί του, ὁ ἀρμόδιος Ὑφυπουργὸς Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν ἀνακάλεσε τὶς ὑπουργικὲς ἐκεῖνες ἀποφάσεις πού εἶχαν κάνει δεκτὲς τὶς τρεῖς πρῶτες Γνωμοδοτήσεις τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων, δηλαδὴ τὶς ὑπ' ἀριθ. 28/1998, 17/2002 καὶ 46/2002. Ἡ ἀνακλητικὴ αὐτὴ ἀπόφαση τοῦ Ὑφυπουργοῦ Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν σὲ καμία περίπτωση δὲν ἐπηρεάζει πάντως τὸ ἰδοκτειακὸ καθεστῶς τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων περιοχῶν της, πέραν ὅλων τῶν ἄλλων καὶ διότι δὲν ἀνακλήθηκε καὶ ἄρα διατηρεῖται σὲ ἰσχὺ ἡ ἀπὸ 7.6.2004 ἀντίστοιχη ἀπόφαση τοῦ Ὑφυπουργοῦ Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν, ἡ ὁποία εἶχε κάνει δεκτὴ τὴν ὑπ' ἀριθ. 26/2004 Γνωμοδότηση τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων.

Στὴν δευτέρῃ ὁμάδα τεκμηρίων προτάσσεται ἔγγραφο τοῦ Διευθυντῆ Ἐρευνῶν τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν Κρίτωνος Χρυσοχοῖδη μὲ τὸ ὁποῖο πιστοποιεῖται ἡ γνησιότητα ὅλων ἐκείνων τῶν τίτλων τοῦ ἀρχείου τῆς Ἱ. Μ. Μονῆς Βατοπαιδίου πού ἀναφέρονται στὴν κυριότητα αὐτῆς ἐπὶ τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας καὶ διασκεδάζονται ἔωλες ὑποθέσεις περὶ πλαστότητας ἐνίων ἐξ αὐτῶν.

Ἀκολουθοῦν οἱ γνωμοδοτήσεις τῶν ἐιδικῶν Καθηγητῶν, Ἱ. Μ. Κομιδάρη καὶ Ἱ. Σ. Σπυριδάκη, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὰ δικαιώματα τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου ἐπὶ τῆς λίμνης Μπουροῦ / Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων αὐτῆς ἐκτάσεων καὶ στοιχοῦνται μὲ ἐκεῖνες τῶν διαπρεπῶν νομοδιδασκάλων τοῦ παρελθόντος αἰῶνα.

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πρῶν Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Ἱ. Μ. Κονιδάρης στὴν ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 2008 μακρὰ γνωμοδότησή

*Αεροφωτογραφία τοῦ διαύλου τῆς λίμνης Βιστωνίδας πρὸς τὴν θάλασσα
καὶ οἱ νησίδες Ἁγίου Νικολάου καὶ Παντάνασσας.*

του ἀναφέρεται διεξοδικῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως στὴν κυριότητα τῆς Μονῆς ἐπὶ τῆς λίμνης καθ' ὅλες τὶς ἱστορικές περιόδους ποὺ προηγῆθηκαν, δηλαδὴ ἐκεῖνες τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τῆς σερβικῆς κατακτῆσεως, τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς, τῆς διασυμμαχικῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας...

Σὲ ἀνάλογα συμπεράσματα καταλήγει καὶ ἡ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 2009 γνωμοδότηση τοῦ Ὁμότιμου Καθηγητῆ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου στὴν Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἰ. Σ. Σπυριδάκη, ὁ ὁποῖος ἐρευνᾷ διεξοδικῶς τρία ἐρωτήματα ποὺ ἀντιστοιχῶς ἀφοροῦν στὴν κυριότητα τῆς λίμνης Βιστωνίδας, στὴν ιδιότητα αὐτῆς ὡς κοινόχρηστου πράγματος καὶ σὲ περίπτωσι καταφατικῆς ἀπαντήσεως στὸ ἐρώτημα αὐτό, στὸ ἐὰν δημιουργεῖται ζήτημα ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος καὶ τὸ μεταβιβαστὸ τῆς λίμνης καὶ τῶν παραλίμνιων ἐκτάσεων.

Ἡ γνωμοδότηση Σπυριδάκη καταλήγει στὰ ἐξῆς ἐπὶ λέξει συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν ἀντιστοίχως στὰ τεθέντα τρία ἐρωτήματα: «Ἡ κυριότητα τῆς λίμνης Βιστωνίδας ἀνήκει στὴν Ἱερὰ Μονὴ Βατοπαιδίου. Ἡ λίμνη δὲν ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ κοινοχρήστου. Καὶ ἂν ἀκόμη γίνει δεκτό, ὅτι ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ κοινοχρήστου, ἡ Μονὴ διατηρεῖ τὴν κυριότητά της στὴν λίμνη, τὸ δικαίωμά της δὲ αὐτὸ εἶναι μεταβιβάστο (χωρὶς βέβαια νὰ θίγεται ἡ ιδιότητα τῆς λίμνης ὡς κοινοχρηστου πράγματος)».

Στὴν συνέχεια παρατίθεται τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου 2008 διεξοδικὸ καὶ ἐμπεριστατωμένο Ὑπόμνημα τῶν πληρεξούσιων δικηγόρων τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου Φ. Κρεμμύδα καὶ Φ. Δωρῆ, Ὁμότιμον Καθηγητῆ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ Ὑπόμνημα αὐτὸ, τὸ ὁποῖο στηρίζεται στὶς προηγηθεῖσες γνωμοδοτήσεις, ἀναλύει τὸ ἱστορικὸ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀπαντᾷ λεπτομερῶς σὲ ὅλα τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀντικείμενο τῆς δικαστικῆς κρίσεως. Εἰδικότερα τὸ κυρίως μέρος τοῦ Ὑπομνήματος ἐξετάζει σὲ ἀντίστοιχες ἐνόπτες τρία θεμελιώδη ἐρωτήματα:

Πρῶτον, ἐὰν καὶ δυνάμει ποίων τίτλων ἀπέκτησε ἡ Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου κυριότητα ἐπὶ τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων αὐτῆς ἐκτάσεων καί, ἐφόσον ἀπέκτησε ὄντως κυριότητα, ἐὰν αὐτὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται σήμερα. Στὸ θεμελιῶδες αὐτὸ ἐρώτημα, μετὰ μακρὰ καὶ ἐμπεριστατωμένη ἀνάλυση τοῦ ἰδιοκτησιακοῦ καθεστώτος τῆς λίμνης τόσο μετὰ τὴν κατάκτηση τῆς περιοχῆς ἀπὸ τοὺς Ὄθωμανοὺς δυνάστες καὶ στὴν συνέχεια τὴν αὐθαίρετην κατάληψή της, τὸ 1821, ἀπὸ τὸν Σουλτάνο, ὅσο καὶ μετὰ τὴν περιέλευση, τὸ 1920, τῆς περιοχῆς στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, δίδεται ἡ σαφὴς ἀπάντηση ὅτι ἡ Ἱ. Μονὴ Βατοπαιδίου ἀπέκτησε κυριότητα ἐπὶ τῆς λίμνης ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ βάσει τῶν τίτλων ποὺ ἐπικαλεῖται, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται καὶ σήμερα σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 51 τοῦ Εἰσαγωγικοῦ Νόμου τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα, κατὰ τὸ ὁποῖο ἡ ἀπόκτηση κυριότητος καὶ γενικῶς ἐμπράγματων δικαιωμάτων κρίνεται μὲ βάση τὸ δίκαιο ποὺ ἴσχυε κατὰ τὸν χρόνο, κατὰ τὸν ὁποῖον ἔλαβαν χώρα τὰ γεγονότα ποὺ ὀδήγησαν στὴν κτήση τοῦ δικαιώματος.

Δεύτερον, ἐὰν ἀποτελεῖ ἡ λίμνη Βιστωνίδα κοινοχρηστο πρᾶγμα

καί, σὲ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως, ἐὰν ἡ ιδιότητά της αὐτὴ δύναται νὰ ἔχει ἐπίπτωση στὰ ἰδιοκτησιακὰ δικαιώματα τῆς Ἴ. Μονῆς Βατοπαιδίου ἐπὶ τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν ὄχθων της. Στὰ ἐρωτήματα αὐτά, μετὰ ἀπὸ ἐμπεριστατωμένη ἐκθεση τῶν ἐφαρμοστέων διατάξεων καὶ γενικῶς τοῦ ζητήματος τῆς κοινοχρησίας τόσο κατὰ τὸ προΐσχύσαν ὅσο καὶ κατὰ τὸ ὑπὸ τὸν Ἄστικὸ Κώδικα δίκαιο, διαπιστώνεται ἐν πρώτοις ὅτι «ἡ ἔννοια τῆς κοινοχρησίας δὲν εἶναι ἀσύμβατη πρὸς κυριότητα ἀνήκουσα σὲ ἰδιώτη» καὶ συνεπῶς, «καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε θεωρηθεῖ ἡ Βιστωνίδα “μεγάλῃ λίμνη” καὶ ἄρα κοινοχρηστική, αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν λόγος ἀπόσβεσης τῆς ἐπ’ αὐτῆς κυριότητος, τὴν ὁποία ἡ Μονὴ εἶχε ἤδη πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξιν ἰσχύος τοῦ Ἄστικου Κώδικα». Ἄρα, καὶ «ἡ μεταβίβαση τῆς κυριότητος ἐπὶ τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν ὄχθων της ἀπὸ τὴν Ἴ. Μονὴ Βατοπαιδίου στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο δὲν ἐμποδιζόταν ἀπὸ τὸν ἐνδεχόμενον χαρακτηρισμὸ αὐτῆς ὡς “μεγάλῃς λίμνης”» καὶ ἀπλῶς θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐνωθεῖ στὸ νομικὸ πρόσωπο τοῦ Δημοσίου «ἡ ἀνήκουσα ἤδη σὲ αὐτὸ “δημόσια ρυθμιστικὴ ἐξουσία” ποὺ ἔχει γενικῶς αὐτὸ ἐπὶ τῶν “μεγάλων λιμνῶν”» (ὡς κοινόχρηστων πραγμάτων), μὲ τὸ ἰδιωτικὸν δικαίωμα κυριότητος, τὸ ὁποῖο περιῆλθε σὲ αὐτὸ μὲ τὴν ἀνταλλαγὴν».

Τρίτον, ἐὰν ἐπέφεραν μεταβολὴ στὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων περιοχῶν αὐτῆς οἱ γνωμοδοτήσεις τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων ἀπὸ τὸ 1998 καὶ ἐντεύθεν καὶ οἱ ἐν συνέχειᾳ ὑπουργικὲς πράξεις ἀποδοχῆς τους. Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἡ ἀπάντησις εἶναι ὁμοίως σαφής: «Τόσο οἱ γνωμοδοτήσεις αὐτὲς ὅσο καὶ οἱ ὑπουργικὲς ἀποφάσεις ἀποδοχῆς τους δὲν ἔχουν δικαιοπαραγωγικὴ (διαπλαστικὴ) λειτουργία. Δὲν παρέχεται δηλαδὴ μὲ αὐτὲς στὴν Μονὴ Βατοπαιδίου δικαίωμα ποὺ ἀνήκε στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο. Πρόκειται γιὰ γνωμοδοτήσεις καὶ ἀποφάσεις περὶ “τῆς μὴ προβολῆς δικαιωμάτων τοῦ Δημοσίου” στὴν ἐπίδικη περιοχὴ». Περιεχόμενό τους δηλαδὴ εἶναι ἡ παραίτησή τους ἀπὸ τὶς ἴδιες ἀξιώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου κατὰ τῆς Ἴ. Μονῆς Βατοπαιδίου, ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶχε αὐτὸ παραιτηθεῖ μὲ τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1924.

Τὰ τεκμήρια τῆς δεύτερης ομάδος κατακλείει συμπληρωματικὴ γνωμοδότηση τοῦ Καθηγητῆ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν Ι. Μ. Κονιδάρη, ἡ ὁποία καταρτίσθη μετὰ ἀπὸ τὴν ὑποβολὴ ἐνώπιόν του Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν τῆς ἀπὸ 22.6.2010 ἀγωγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου κατὰ τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου. Μὲ τὴν ἀγωγὴν αὐτῆ, πρώτη ἀπὸ σειρά ἀγωγῶν ποὺ ἀκολούθησαν, τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο ζητεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ κυριότητά του ἐπὶ τῆς λίμνης Βιστωνίδας καὶ τῶν παραλίμνιων αὐτῆς ἐκτάσεων καὶ προσθέτως νὰ τοῦ ἐπιδικαστεῖ χρηματικὴ ἰκανοποίηση ὕψους δέκα ἑκατομμυρίων εὐρώ (10.000.000 €) πρὸς ἀποκατάσταση τῆς ἠθικῆς βλάβης ποὺ τοῦτο, τὸ Δημόσιο δηλαδή, ὑπέστη ἀπὸ τὴν δῆθεν ἀδικοπρακτικὴ συμπεριφορὰ τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου (!)...

Ἡ ἐνδελεχὴς μελέτη τῶν κειμένων, ποὺ ὅλως ἐποπτικῶς καὶ ἄρα ἐλλειπτικῶς, παρουσιάσθηκαν στὸ εἰσαγωγικὸ αὐτὸ σημείωμα, ἀφήνει στὸν ἀναγνώστη τους μίαν πικρὴ γεύση γιὰ τὸν ὅλο χειρισμὸ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἀπὸ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, πάσαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων. Τὸ γεγονός καὶ μόνο τῆς ἐλλείψεως συνέχειας στὴν σαφῆ ἀπόφαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους τὸ 1924, καὶ μάλιστα ἐπὶ κυβερνήσεως Ἀλεξ. Παπαναστασίου, καὶ ἡ μεθοδευμένη διαστρέβλωση μίας καθαρῆς συμφωνίας, ἀφοῦ ὅμως τὸ Δημόσιο πορίσθηκε, ἀξιοποίησε καὶ ἐκμεταλλεύθηκε τὰ ἐξ αὐτῆς ἀνταλλάγματα, εἶναι ἐξόχως χαρακτηριστικὴ.

Τὴν ἀναξιοπιστία, ἂν ὄχι πονηρία τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καθιστᾷ ἐναργέστερη ἡ παρατήρηση ὅτι τὸ Δημόσιο ὑπέγραψε καὶ παρέλαβε χωρὶς νὰ προβάλει καμία ἀντίρρηση τὴν πλήρη κυριότητα, νομὴ καὶ κατοχὴ ἐπὶ 38.000 στρεμμάτων ἰδιοκτησίας τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπαιδίου στὴν Χαλκιδική, ἐπὶ τῶν μετοχιῶν δηλαδή Σοφουλὰρ καὶ Ἅγιος Μάμας, στηριζόμενο σὲ τίτλους ἰδιοκτησίας (χρυσόβουλλα, σιγγίλια, φιρμάνια καὶ ταπία), τοὺς ὁποίους στὴν συνέχεια ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσει στὴν Ἰ. Μονὴ Βατοπαιδίου, ὅταν ἐκείνη στηρίζεται ἐπὶ ἀνάλογων τίτλων τὴν ἰδιοκτησία τῆς ἐπὶ τῆς λίμνης Βιστωνίδας.

Ἡ ποινικοποίηση, ἐξἄλλου, σήμερα μίας καθαρῶς ἀστικῆς φύσεως διαφορᾶς εἶναι πρόδηλο ὅτι προσπαθεῖ νὰ ἐμποιήσει φόβο στοὺς

*Προβολή τού ντοκυμανταίρ από την εκδήλωση στην Θεσσαλονίκη
στο Βελλίδειο Συνεδριακό Κέντρο την Τετάρτη 15 Ιουνίου 2011.*

«καλόγερους» που προασπίζονται αυτά τὰ παλαίφατα καὶ παγκόσμιας ἀναγνωρίσεως προσκηνύματα με τοὺς ἀνεκτίμητης ἀξίας πολιτιστικούς θησαυρούς.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραβλέψει ὅτι ἐνώπιόν της ἔχει μία ἀπὸ τὶς ἱστορικότερες Ἴ. Μονὲς τοῦ Ἀγιώνυμου Ὁρους με ὑπερχιλιετῆ παρουσία καὶ ἀνυπολόγιστη προσφορὰ στὴν Ὁρθοδοξία, τὸ Γένος καὶ τὴν Κοινωνία, ἡ ὁποία ἐπέζησε δρώσεων, καταστροφῶν καὶ ποικίλων κατακτητῶν. Συνεπῶς, ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἔχει χρέος νὰ συμβάλει καὶ αὐτῇ, κατὰ τὸ μέτρο τῶν δυνάμεών της, στὴν συνέχιση τῆς πορείας καὶ τῆς προσφορᾶς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου.

*Φωτογραφίες τῶν ὀμιλητῶν ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις:
Κωνσταντῖνος Λούλις, Γεώργιος Βελλίς, Ἰωάννης Κονιδάρης,
Γέροντας Ἐφραίμ Βατοπαϊδινός, Κώστας Τσαρούχας, Ἄρης Χαραλαμπίκης,
Σπύρος Ἀλεξανδρής, Νικόλαος Γκουράρος.*

